

Ivan Majnarić

ROD KARINJANA KRAJEM XIV. I TIJEKOM PRVE POLOVICE XV. STOLJEĆA

Ivan Majnarić
Leksikografski zavod Miroslav Krleža
Zagreb

UDK 929.7(497.5Zadar)"13/14"
929.5Karinjani
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 14.5.2007.
Prihvaćeno: 20.6.2007.

Na temelju objavljenoga gradiva te neobjavljenih zadarskih kap-tolskih i bilježničkih spisa iz Državnoga arhiva u Zadru i Arhiva HAZU u Zagrebu autor predstavlja rezultate istraživanja o pripadnicima roda Karinjana tijekom druge polovice XIV. i prve polovice XV. stoljeća. U prvom dijelu rada pozornost je usmjerena historiografskim proble-mima u svezi s rodom, napose o odnosu roda Lapčana i Karinjana, pitanju njihova odjeljivanja i povijesnosti Vnihe, tobožnjega rodo-načelnika Karinjana. U drugom se dijelu iznose spoznaje o pripad-nicima i ograncima roda te u tom kontekstu razmatraju prije izneseni zaključci.

Ključne riječi: kasni srednji vijek, zadarsko zaleđe, hrvatsko plem-stvo, historiografija, rod Karinjana, Lapčani-Karinjani, rodoslovlje

U prethodna dva sveska *Zbornika*, 23. i 24., raspravljalo se o rodu nadinskih Kačića tijekom druge polovice XIV. i prve polovice XV. stoljeća, napose su identificirani pri-padnici roda u širem zadarskom zaleđu i Ninu, istraživali se ogranci roda i pitanje kontinuiranosti nastanjivanja Kačića na području Nadina tijekom srednjovjekovlja, a posredno se uputilo i na ekonomske mogućnosti pojedinih pripadnika roda.¹ Sličnom tematikom bavi se i ovaj rad, posvećen rodu Karinjana. Neposredni cilj tih radova u vrelima je detaljno identificirati pripadnike pojedinih hrvatskih rodova, istraživati njihove međubiteljske i međurodovske veze i odnose te prikazati okolno-sti u kojima se ti pojedinci spominju. Takvo istraživanje pridonosi i boljem pozna-

¹ Ivan Majnarić, Plemićka obitelj Kučića – prilog poznavanju roda nadinskih Kačića krajem XIV. i tijekom prve polovice XV. stoljeća, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* (dalje: *Zbornik OPZ ZPZ HAZU*), sv. 23, Zagreb 2005., str. 25-46; Ivan Majnarić, Plemićka obitelj Radinića, ogranak nadinskih Kačića, *Zbornik OPZ ZPZ HAZU*, sv. 24, Zagreb 2006., str. 1-23.

vanju srednjovjekovne topografije i toponimije širega zadarskoga zaleđa. S obzirom na tako koncipirane ciljeve, radovi bi u konačnici trebali poslužiti kao priručna osnova prilikom istraživanja širokoga aspekta temeljnih društvenih i ekonomskih problema vezanih za hrvatsko srednjovjekovno srednje i niže plemstvo, u rasponu od odnosa prema kraljevskoj vlasti do tadašnje svakodnevice. Takvim se istraživanjima uspješno može pristupiti tek nakon detaljnoga upoznavanja i analize aktera tadašnjih zbivanja. To, međutim, u hrvatskoj medievistici do sada nije dostatno učinjeno.

Nakon kratkoga pregleda relevantnih historiografskih radova te napomena o odnosu roda Lapčana i roda Karinjana, podaci o identificiranim Karinjanima izlažu se s obzirom na njihovu pripadnost pojedinim ograncima roda. U prilogu radu daju se prijepisi nekih važnijih isprava te genealoško stablo roda. Identifikacija pojedinih Karinjana temelji se na proučavanju objavljenih zbirki isprava i neobjavljenih spisa koje su pisali zadarski bilježnici, ponajprije zadarskih kaptolskih spisa, a zatim i bilježničkih.

Temeljne rasprave o rodu Karinjana napisali su Vjekoslav Klaić, Miho Barada i Stjepan Antoljak. Klaić je rod Lapčana i Karinjana obradio u široj raspravi o hrvatskim plemićkim rodovima u srednjem vijeku,² Barada se, raspravljajući o rodu Lapčana, potanko dotaknuo i Karinjana, jer je taj rod promatrao kao granu Lapčana,³ a Antoljak je istraživanjem spisa zadarskih bilježnika niz podataka o pojedinim pripadnicima roda uključio u raspravu o nestanku hrvatskoga plemstva u zadarskom zaleđu.⁴ Također valja izdvojiti priloge Ferde Šišića⁵ i Stjepana Gunjače⁶ koji su se, raspravljajući o širem spektru problema hrvatskoga srednjovjekovlja, dotakli Lapčana i Karinjana. U ostatku historiografije Karinjanima se posvećivala tek manja pozornost, uglavnom usputno u okviru određenih historiografskih tema, poput povijesti plemstva u srednjem vijeku, problematike vjerodostojnosti spomena Vnihe Lapčanina, problematike tzv. *Qualietra* i "plemstva dvanaestero plemena" te pitanja srednjovjekovne topografije širega zadarskoga zaleđa. U tim su se raspravama glede Karinjana većinom rabili isti podaci, iz zbirki objavljenih vrela, koji su se, međutim,

² Vjekoslav Klaić, *Hrvatska plemena od XII. do XVI. stoljeća*, *Rad JAZU*, sv. 130, Zagreb 1897., str. 19, 59-67.

³ Miho Barada, *Lapčani*, *Rad JAZU*, sv. 300, Zagreb 1954., str. 473-535.

⁴ Stjepan Antoljak, *Izumiranje i nestanak hrvatskog plemstva okolici Zadra*, *Radovi Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru*, sv. 9, Zagreb 1962., str. 55-115. Na ovom je mjestu korišten pretisak istoga članka iz zbirke izabranih radova: Stjepan Antoljak, *Hrvati u prošlosti*, Split 1992., str. 323-383. Spoznaje toga istraživanja kasnije je ponovio u: Stjepan Antoljak, *Pacta ili Concordia od 1102. godine*, Zagreb 1980.

⁵ Ferdo Šišić, *Priručnik izvora hrvatske historije*, I/1. Zagreb 1914., str. 502.

⁶ Stjepan Gunjača, *Ispravci i dopune starijoj hrvatskoj historiji*, sv. 3-4, Zagreb 1975. – 1978.

različito interpretirali. Pritom se nije ulazilo u analizu međusobnih odnosa unutar roda Karinjana, što će se pokazati u nastavku rada.⁷

U radovima o srednjovjekovnoj topografiji zadarskoga zaleđa pojedini pripadnici roda spominjali su se prema potrebi konteksta, najčešće kao vlasnici posjeda u pojedinim selima, a ti su spomeni korišteni prilikom ubikacije tih i okolnih sela.⁸ Tek posredno iskoristivi podaci mogu se pronaći u nizu članaka koji su se bavili nekim od aspekata srednjovjekovne prošlosti Karina, no vrijednost tih podataka za ovaj je prilog najčešće zanemariva.⁹

Većina istraživača je, kao i Barada, Karinjane promatrala kao jednu granu Lapčana, a pritom se njihove rasprave mogu grupirati u nekoliko tema: pitanja ubikacije Lapca kao ishodišta roda; zatim, s tim u uskoj svezi, pitanje međuodnosa Karinjana i Lapčana te njihova vremenskoga odjeljivanja, što je najčešće impliciralo pozicioniranje prema vjerodostojnosti priče o postojanju Vnihe, a posredno i prema vjerodostojnosti tzv. Qualitera. S tim, pak, u svezi razmatralo se i pitanje društvenoga položaja pripadnika roda Karinjana.

Okolo prvoga pitanja, problema ubikacije Lapca u historiografiji, nema ujednačena stajališta. Vjekoslav Klaić promatrao je današnje šire područje Donjega Lapca kao jezgru i "prvo sijelo plemena Lapčani",¹⁰ s čime su se složili Ferdo Šišić,¹¹ Petar Skok,¹²

⁷ Podrobna analiza svih radova na ovom mjestu nije moguća zbog ograničenosti prostora te zadanosti cilja istraživanja. U nastavku će se izdvojiti tek neke za ovu temu bitnije rasprave.

⁸ Roman Jelić, Novigradski distrikt, *Radovi Zavoda JAZU u Zadru*, sv. 31, Zadar 1989., str. 87-173; Franjo Smiljanić, Teritorij i granice Lučke županije u ranom srednjem vijeku, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, god. 35, sv. 22, Zadar 1995. – 96., str. 205-256; Ivna Anzulović, Područje sela Korlata u prošlosti, *Zadarska smotra*, god. 45, br. 1/3, Zadar 1996., str. 241-298; te niz rasprava u: Nikola Jakšić, *Hrvatski srednjovjekovni krajobrazi*, Split 2000.

⁹ Riječ je o dvije skupine radova: onima pisanim pučko-prosvjetnim i nacionalno-osjećajnim diskursom nastalim u drugoj polovici XIX. i prvoj polovici XX. stoljeća, čije pojedine ideje i zaključci, uz potreban oprez prema diskursu vremena, imaju određenu vrijednost (npr. Stjepan Zlatović, Stari grad Karin u Dalmaciji, *Vienac*, god. 23, sv. 13, Zagreb 1891., str. 203-206; Stjepan Zlatović, Topografske crte o starohrvatskim županijama u Dalmaciji i starim hrvatskim gradovima na kopnu od Velebita do Neretve, *Starohrvatska prosvjeta*, sv. 1, br. 2, Split 1895., str. 79-83; J. Conago, Sredovječne kule i gradine oko Novigrada i Karina, *Starohrvatska prosvjeta*, ns. II, sv. 1-2, Split 1928., str. 127-135), te onima koji su prenosili zaključke rasprave o kojoj će u nastavku potanje govoriti i najčešće nisu pripadali problematskoj historiografiji, već onoj narativnoj, premda to ne umanjuje njihovu vrijednost (npr. Josip Ante Soldo, Franjevački samostan u Karinu, *Kačić*, god. 6, Split 1974., str. 5-12; Alojz Pavlović i Eduard Pavlović, *Korlat, crte iz povijesti*, Korlat – Zadar 1993., 19-33; Marinko Marinović, Karin – svadbeni vijenac Zvonimirove kćeri, *Benkovački ljetopis*, god. 2, br. 2, Zadar 1994.; Isti, Lišane Ostrovičke, *Benkovački ljetopis*, god. 4; br. 5, Benkovac 1996.; Stanko Bačić, *Franjevački samostan u Karinu*, Šibenik 2002).

¹⁰ Klaić, *Hrvatska plemena*, str. 59.

¹¹ Šišić, *Priručnik*, str. 502; Ferdo Šišić, O sredovječnom gradu Labu, u: *Bulićev zbornik*, ur. M. Abramić i V. Hoffiller, Zagreb – Split 1924., str. 580.

¹² Petar Skok, Iz mojega »Glossariuma mediae et infimae latinitatis regni Chroatiae«, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, sv. 50, Split 1932., str. 127-156, ovdje str. 133.

Ljudmil Hauptmann¹³ i Nada Klaić.¹⁴ Barada je, naprotiv, Lapac locirao između nekadašnjih sela Kokićane, Kamenjane i nadinskoga područja, odnosno na sjeverozapadnoj strani Nadinskoga blata,¹⁵ a to su mišljenje prihvatili Branimir Gušić¹⁶ i Josip Lučić.¹⁷ Antoljak je Baradino mišljenje odbacio i Lapac bez potanje argumentacije locirao u blizini Karina,¹⁸ a to je u većoj mjeri prihvatio i Stjepan Gunjača.¹⁹ Ukratko se o tome pitanju može primijetiti da je već 1959. put k primjerenomu rješenju problema ponudila Nada Klaić, navodeći činjenicu da se toponim Lapac ne spominje u zadarskom zaleđu tijekom tri stoljeća.²⁰ To su potvrdila i istraživanja topografije zadarskoga zaleđa.²¹ No, da Lapac kao jezgra i sijelo Lapačana nije postojao u zadarskom zaleđu, može se dokazati i sljedećim rezoniranjem. Naime, u slučaju da je ondje postojao neki Lapac, ne čini se mogućim da se toponim prema kojemu je nastao i etnikon (Lapac-Lapčani; termin upotrebljava Barada), tijekom srednjovjekovlja nakon 1183.,²² u zadarskom zaleđu više ne spominje, iako su istodobno Lapčani ondje prisutni. Odnosno, da Lapac kao ishodište svih Lapčana, mjesto prema kojemu se rod naziva i gdje se povrh toga nalaze patrimonijalni posjedi, najbitniji element samo-identifikacije roda, u nekom trenutku mijenja ime, dok sami pripadnici roda ne mijenjaju ime i nastavljaju nastanjivati taj isti prostor.²³

¹³ Ljudmil Hauptmann, Podrijetlo hrvatskoga plemstva, *Rad HAZU*, sv. 273, Zagreb 1942., str. 79-112, ovdje str. 108-109.

¹⁴ Nada Klaić, Noviji radovi na društvenoj problematici, *Godišnjak Istoriskog društva Bosne i Hercegovine*, sv. 10, Sarajevo 1959., str. 333-354, ovdje str. 344.

¹⁵ Barada, Lapčani, str. 476-480. U kontekstu tog zaključka zanimljivo je primijetiti da je Barada isto smatrao i prije nastanka rada *Lapčani*, no to nije potanje pojašnjavao; usp. Miho Barada, Postanak hrvatskog plemstva, *Časopis za hrvatsku poviest*, knj. 1, sv. 3, Zagreb 1943., str. 193-218, ovdje str. 209-210.

¹⁶ Branimir Gušić, Starohrvatsko naseljenje Ravnih Kotara, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 18, Zadar 1971., str. 137-192, ovdje str. 175.

¹⁷ Josip Lučić, O vezama Ravnih kotara s prekovelebitskim područjem u srednjem vijeku, u: *Benkovački kraj kroz vjekove*, sv. 2, Benkovac 1988, str. 101-112, ovdje str. 105-106.

¹⁸ Stjepan Antoljak, Pobiranje marturine, crkvene desetine i vojšćine u zadarskom distriktu (1435), *Starine*, sv. 49, Zagreb 1959., str. 227-234; na ovom je mjestu korišteno reprint izdanje istog članka iz zbirke izabranih radova Stjepana Antoljaka, *Hrvati u prošlosti*, Split 1992., str. 433-441; ovdje str. 436; Antoljak, Izumiranje, str. 328. Naime, kao argumentaciju ubikacije Lapca u blizinu Karina autor navodi ispravu koju je zabilježio zadarski bilježnik Iohannes de Salodio, Državni arhiv u Zadru (dalje: DAZd), Spisi zadarskih bilježnika (dalje: SZB), b. II, f. II/7 - 2. X. 1480; ta je signatura, međutim, nepotpuna te odgovarajući spis zasada nisam uspio pronaći.

¹⁹ Gunjača, *Ispravci i dopune*, sv. 4, str. 394-395.

²⁰ Klaić, Noviji radovi, str. 344.

²¹ Za ta istraživanja usp. bilj. 8. Načelno se ipak može primijetiti da vrela toponimiju karinskoga područja bilježe puno manje negoli područja bliža Zadru (npr. nadinsko područje). To je i glavni razlog zašto je u historiografiji srednjovjekovna topografija karinskoga područja relativno slabo poznata.

²² CD, II, dok. 182, str. 186-187. Tada se, naime, spominje toponim Lapac, no pritom nema nikakve potvrde gdje se taj Lapac nalazio, pa tako ni u zadarskom zaleđu.

Problem ubikacije mjesta Lapac u historiografiji se uzimao kao polazna točka u razrješivanju pitanja odnosa Lapčana i Karinjana. Naime, pozicioniranje Lapca u zadarsko zaleđe olakšalo je promišljanje o nizu pitanja koja bi se u protivnom mogla otvoriti. Pritom je blizina Karina nekom Lapcu u zadarskom zaleđu imala presudnu ulogu, a ulaskom u posjed Karina, prema takvu rezoniranju, započelo je odjeljivanje Karinjana od Lapčana. Vremensko određivanje ulaska Lapčana u posjed Karina, kako je spomenuto, povezivalo se pak s pozicioniranjem istraživača prema pitanjima vjerodostojnosti postojanja Vnihe (Voniha, Viniha, Vunika), naslovnoga rodonačelnika Karinjana, te konteksta u kojemu se spominje. Naime, prema potvrdi prava na Karin, koju je kralj Ludovik I. Anžuvinač 1360. izdao plemićima Lapčanima,²⁴ a o kojoj će se u nastavku više govoriti, ti su plemići svjedočili da je Vniha Lapčanin, oženivši Klaudu kćer kralja Zvonimira, od tasta u posjed dobio Karin. Kako je Vniha umro bez nasljednika Karin je prešao na njegove rođake, čiji su ga potomci 1360. još uvijek držali. Šišić,²⁵ Barada²⁶ te, čini se, Antoljak²⁷ smatrali su iskaz lapačkih plemića vjerodostojnim. Barada je tvrdnju pokušao i potanje argumentirati. Ukratko, u raspravu je uveo ispravu iz, kako smatra, 1178. o parnici jedne neimenovane žene iz mjesta *de Clino* koje poistovjećuje s Karinom. Smatrao je da je ta žena bila izravni i posljednji potomak Vnihe, no da je postojao i neki njegov danas nepoznati muški potomak s kojega je, adopcijom i temeljem kolektivnoga hrvatskoga imovinskoga prava, a na-

²³ Taj je problem Barada riješio uvođenjem naziva Karinjani, kao "novoga" imena roda. Ta tvrdnja i ona da su Lapčani nastanjivali taj prostor u XIV. i XV. stoljeću, razlagat će se u nastavku rada.

²⁴ CD, XIII, dok. 54, str. 69-71; ... *quod terra Karin vocata, in qua iidem nobiles residerent, per quondam Čuanimerium, regem Croatorum, cuidam nobili de genere Lapuch Vnyycha nomine, cum quadam filia sua Clauda perpetuo data extitisset et collata; et demum eodem Vonycha (!) absque heredum solatio ab hac luce decesso, dicta terra Karin iuri regio fuisset et esset devolvenda sicque dictis nobilibus in nihil actinet. Cum tamen, sicut ipsi nobiles asserebant, ipsi forent et essent ipsius Vonycha veri heredes et successores, ipsamque terram Karin, tamquam ipsorum hereditariam a tempore ipsius Čuanimeri regis usque ad hec tempora iusta legitima prescriptione precedente ...quod prefati nobiles de Lapuch ipsius Vnicha (!) ... veri heredes forent et successores ex eo, quia dicta terra Karin titulo iuris hereditarii ad ipsos, tamquam ipsius Vnyche (!) posteritates, pertineret ... prefatam terram Karin[n] uocatam, ac villas et possessiones in eadem scitas (!) et constitutas, salua et excepta possessione Kocligiane (!), super qua inter ipsoa et abbatem sancti Grisogoni de Jadra litis materia vertitur de presenti, cum omnibus earum utilitatibus et pertinenciis vniuersis de regie liberalitatis clementia et gratia speciali pretactis nobilibus de Lapuch eorumque heredibus et posteritatibus vniuersis (!) sub mere et sincere nobilitatis titulo perpetuamus et confirmamus presentis priuilegii nostri patrocini medietante, saluis iuribus alienis.*

²⁵ Šišić, *Priručnik*, str. 502.

²⁶ Barada, Lapčani, str. 484-491.

²⁷ Antoljak, *Pacta*, str. 192. Naime, Antoljak nije iznio vlastito stajalište o pitanju vjerodostojnosti Vnihe, već je ukratko komentirajući po njegovu mišljenju najvažnija stajališta historiografije o rodu "Karinjana i Lapčana" prenio zaključke Šišića i Barade. Napose je citirao Šišićev zaključak (Šišić, *Priručnik*, str. 502) o žendibi Vnihe i Klaude, kćeri kralja Zvonimira i Vnihinom dobitku Karina, no nije ga komentirao. Dalje u tekstu Antoljak pak navodi "prvi put se članovi ovoga plemena spominju u okolici Zadra u XII st., i to u ispravi iz 1166. g.", no, nešto dalje, ponovno tvrdi "od XII st. nadalje jedna grana toga plemena posjedovala je i Karin". Iz svega se može zaključiti da je Antoljak ipak u većoj mjeri prihvatio Vnihinu vjerodostojnost.

kon smrti spomenute žene, karinsko vlastelinstvo prešlo u ruke njihovih rođaka u Lapcu.²⁸ Uz manje napomene te naglašavanje potrebe opreznosti prema vremenskom odmaku iskaza lapačkih plemića, Baradino je razmatranje prihvatio i Gunjača.²⁹ U kontekstu takvoga tumačenja potrebno je primijetiti da je svim tim autorima zajedničko bilo prihvaćanje sadržajne autentičnosti tzv. Qualitera,³⁰ pri čemu su im Vniha i njegov posjed Karina, posredno ili neposredno, bili važan dokaz postojanja roda Lapčana i Karinjana u drugoj polovici XI. i početkom XII. stoljeća.³¹ Osim njih, iskaz o Vnihi prihvatili su Vladimir Mažuranić,³² Antun Dabinović,³³ Gušić,³⁴ Lučić,³⁵ Neven Budak³⁶ i Ivo Goldstein.³⁷ Viktor A. Duišin elegantno se ogradio od čitavoga problema ustvrdivši da je Vniha navodno živio u drugoj polovici XI. stoljeća.³⁸ Vjekoslav Klaić ponudio je naoko nedefinirano rješenje ustvrdivši da je spomen Vnihe tradicija XIV. stoljeća, no, također je zaključio da su Vnihini potomci dobili 1360. kraljevsku potvrdu na zemlju Karin.³⁹ Iz toga se čini da je većim dijelom prihvatio iskaz o Vnihi, a jednako je učinila i Nada Klaić. Pritom je kolebanje u njegovu vjerodostojnost, na tragu Vjekoslava Klaića, razriješila zaključkom da je riječ o tradiciji koja je "doduše zabilježena tek u XIV. st., ali nije isključeno da je sačuvala historijsku jezgru".⁴⁰ Oleg Mandić je pak iskaz lapačkih plemića o Vnihi smatrao predajom, iako

²⁸ Barada, Lapčani, str. 484-491.

²⁹ Gunjača, *Ispravci i dopune*, sv. 3, str. 261, 349-350; sv. 4, str. 306-307.

³⁰ Sažete preglede raznih stajališta historiografije o pitanjima vezanim za tzv. Qualiter vidi u: Antoljak, *Pacta*, str. 11-43; Ivan Beuc, *Povijest institucija državne vlasti Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije*, Zagreb 1985., str. 73-85; Tomislav Raukar, *Seljak i plemić hrvatskoga srednjovjekovlja*, Zagreb 2002., str. 28-33.

³¹ U Barade i Antoljaka taj je zaključak imao posrednu važnost, budući da je njihovo istraživanje roda Lapčana u drugoj polovici XII. stoljeća jasno impliciralo da je taj rod postojao i stoljeće prije. Antoljak (*Pacta*, str. 192) dapače, nakon što je identificirao Lapčane u zadarskom zaleđu krajem XII. stoljeća, navodi "da se i ovo pleme spominje u doba narodnih vladara". Vjerodostojnost Vnihina spomena pritom je pomalo nespretno rabio za objašnjenje postanka spomena Karina, odnosno roda Karinjana, u tzv. Qualiteru.

³² Vladimir Mažuranić, *Prinosi za hrvatski pravno-povijesni rječnik*, sv. 2, Zagreb 1975., str. 1390-1391.

³³ Antun Dabinović, *Hrvatska državnica i pravna povijest*, Zagreb 1990. (pretisak izdanja iz 1940.), str. 131.

³⁴ Gušić, *Starohrvatsko naseljenje*, str. 150-151.

³⁵ Lučić, *O vezama Ravnih kotara*, str. 105.

³⁶ Neven Budak, *Prva stoljeća Hrvatske*, Zagreb 1994., str. 117, 122, 156, 211.

³⁷ Ivo Goldstein, *Hrvatski rani srednji vijek*, Zagreb 1995., str. 322, 407.

³⁸ Viktor A. Duišin, *Stara hrvatska plemena*, *Glasnik heraldike*, sv. 1, br. 3, Zagreb 1937., str. 3-7; ovdje str. 5.

³⁹ Klaić, *Hrvatska plemena*, str. 61.

⁴⁰ Nada Klaić, *Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku*, Zagreb 1971., str. 392. Zbog za nju karakterističnoga pogleda na problematiku tzv. Qualitera i "plemstva dvanaestero plemena", u što se ovdje neće ulaziti, prihvaćanje vjerodostojnosti spomena Vnihe nije imalo bitne implikacije na autoričina stajališta o tim problemima.

se o pitanju njegove povijesnosti nije izjasnio.⁴¹ Odraz historiografske dvojbenosti u pogledu iskaza o Vnihi ponajbolje je prepoznatljiv u enciklopedijskim odrednicama o rodu Karinjana.⁴²

Upravo na temelju zaključka Nade Klaić mogu se iznijeti neka dodatna razmišljanja. Pitanje vjerodostojnosti iskaza o Vnihi ponajprije je potrebno sagledati u kontekstu okolnosti njegova spomena. Naime, kako je primijetio Lujo Margetić, isprava u kojoj se Vniha spominje sadržava neke pravne neuvjerljivosti.⁴³ Riječ je o spomenutoj potvrdi prava na Karin kralja Ludovik I. izdana 28. studenoga 1360. plemićima Lapčanima, predvođenim Našmanom sinom Petra. Prema njezinom sadržaju, pred kraljicu Elizabetu i kraljevski sud u Zadar došli su lapački plemići te u svoje i ime zajednice plemića roda Lapčana branili pravo na zemlju Karin koju nastanjuju. Ta isprava, međutim, nije sačuvana u originalu već kao transumpt, odnosno kao prijepis koji je sedam godina kasnije, 28. srpnja 1367., na molbu Jakova sina Jurislavova izdao Ninski kaptol. Margetić je dijelom posumnjao u vjerodostojnost te potvrde otvorivši mogućnost da su ju Lapčani iz Karina predvođeni Našmanom sami sastavili služeći se podacima isprave koja bilježi spor Našmana i samostana sv. Krševana oko posjeda sela Kokićane.⁴⁴ No, jednako tako je ustvrdio da je teško povjerovati u takvu mogućnost prijevere, jer su potvrda i prijepis nastali za života "moćnog kralja Ludovika".⁴⁵ Napose važni Margetićevi zaključci o pravnoj neuvjerljivosti odnose se na činjenice da lapački plemići sami pokreću postupak pred kraljicom Elizabetom koja je trenutačno boravila u Zadru, da plemići koji su tražili potvrdu da zemlju Karin uživaju kao nasljednu, dobivaju potvrdu plemenitosti te zemlje, da Kokićane ne pripadaju zemlji Karin te općenito na neuvjerljiv prikaz slijeda pravnoga postupka.⁴⁶

⁴¹ Oleg Mandić, Bratstvo u ranosrednjovjekovnoj Hrvatskoj, *Historijski zbornik*, god. 5, br. 3-4, Zagreb 1952., str. 225-298, ovdje str. 287.

⁴² Odrednice o rodu Karinjana mogu se naći u: *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. 5, Zagreb 1962., str. 214; *Hrvatska enciklopedija*, sv. 5, Zagreb 2003., str. 525. Odrednice su, međutim, smisleno i donekle sadržajno različite. Naime, stariju je odrednicu pisala Nada Klaić te smatrala da je iskaz lapačkih plemića 1360. o Vnihinoj ženidbi i dobitku Karina kao miraza bio najbolje sredstvo za obranu posjeda i vlasništva karinske županije od prezezanja kralja Ludovika. Autorica se tom prilikom nije odredila prema pitanju vjerodostojnosti iskaza o Vnihi već ga je vješto izbjegla. Nasuprot tome, u novijoj nepotpisanoj odrednici, Vnihina povijesnost i dobitak Karina, kao miraza uz ruku Zvonimirove kćeri, prihvaćeni su kao činjenica, težište problema usmjereno je pitanju dijeljenja Lapčana i Karinjana, a Ludovikova potvrda lapačkim plemićima samo se konstatirala. Može se, međutim, primijetiti da Ludovikova potvrda izričito ne spominje da je Vniha zemlju Karin dobio kao miraz, dok se tvrdnji Ludovikova prezezanja na Karin, koji sredinom XIV. stoljeća nije bio županija, treba pristupiti s krajnjim oprezom.

⁴³ Lujo Margetić, Povezanost strukture hrvatskog društva i političkih odnosa u srednjem vijeku (do pojave staleža), *Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, sv. 487, Zagreb 2003., str. 1-150, ovdje str. 128-129.

⁴⁴ CD, XII, dok. 60, str. 79-83.

⁴⁵ Margetić, Povezanost strukture, str. 128-129.

⁴⁶ Osim tih, Margetić još spominje činjenice da isprava bilježi 24 prisežnika kralja Ludovika koji su trebali ispitati prava u Hrvatskom kraljevstvu, dok ih je zapravo bilo 22 te čudnu formulu kojom

U svezi sa sadržajem potvrde također se primjećuje činjenica da lapački plemići pred kraljevskim sudom posjed zemlje Karin argumentiraju svojevrsnim povijesnim pravom, pri čemu spominjanje pretka Vnihe ima presudnu ulogu. Tu su tvrdnju pred kraljicom potvrdili prisežnici, odnosno lapački ju plemići nisu potkrijepili nikakvim pismenim dokazima.⁴⁷ Prema čitavom slijedu procesa, kakav je predočen u ispravi, argumentacija pozivom na Vnihinu ženidbu i primitak Karina rezultirala je željenom potvrdom za lapačke plemiće. Presudna je pritom bila formula da zemlju Karin drže po pravu i zakonu trajnoga prijepisa (*iusta et legitima prescriptione precedentem*), no ta se sadržajno nadovezivala na tvrdnju da su lapački plemići istinski baštinici i nasljednici Vnihe koji je umro bez potomaka i iz te je tvrdnje proizlazila.

Te činjenice vode k srži problema o pitanju vjerodostojnosti iskaza o Vnihi. S obzirom na to da je kralj Ludovik potvrdio kako lapčanski plemići zemlju Karin drže kao plemenitu, očito je kraljevski sud barem načelno usvojio iskaz o Vnihi kao valjan argument. To, naravno, ne mora nužno značiti da je taj spomen bio i vjerodostojan, no u svakom slučaju otkriva stanje tadašnje svijesti, odnosno sustav razmišljanja lapačkih plemića. Naime, nedvojbeno je lik Vnihe, već tada sredinom XIV. Stoljeća, bio dio rodovske tradicije, svojevrsne predaje koja je u svakom slučaju, bila isprava s Ludovikovom potvrdom vjerodostojna ili ne, nužno bila šire poznata. U tom je kontekstu upitno koji je dio iskaza o Vnihi bio povijesno istinit, a koji dometnut tijekom godina. Nekoliko je ključnih dijelova iskaza o Vnihi: kralj Zvonimir, ženidba, zemlja Karin, potomstvo, nasljednici i zastara. Poglavito je naglašena uloga vladara koji očito za neke nepoznate zasluge nagrađuje Vnihu na tada najvrjedniji način – trajnim vlasništvom nad zemljom i rukom svoje kćeri. Upravo ta dva elementa, darovanje zemlje i ženidba, čine iskaz povijesno malo vjerojatnim.

Naime, da bi dobio dio kraljevske zemlje, dapače kraljevski *castrum*,⁴⁸ Vniha je morao poprilično visoko kotirati u kraljevskom aparatu ili se istaknuti društvenim položajem kako bi dobio ruku kraljeve kćeri. Upravo je to najčudniji dio iskaza, da vladar poput Zvonimira, svjestan međunarodnoga položaja i društvenoga okružja vlastitoga kraljevstva te vrijednosti i važnosti političkih ženidbi, daje kćerinu ruku jednom od svojih podanika.⁴⁹ U tom se kontekstu udaja kraljeve kćeri za Vnihu –

Ninski kaptol potvrđuje prijepis. Potonja se tvrdnja odnosi na transumpt te se o njoj neće govoriti, dok će se zaključci o ostalim Margetićevim tvrdnjama potanje iznijeti u nastavku teksta.

⁴⁷ Ti dokazi u slučaju da je kralj Zvonimir doista i podijelio Karin Vnihi, nisu morali postojati, budući da vrijednost pismenoga dokaza (neke isprave) u upravnoj organizaciji kraljevstva XI. stoljeća i one kraljevstva XIV. stoljeća nije bila jednaka. Odnosno pravna vrijednost pismenoga dokaza u XI. stoljeću nije bila presudna, pa stoga i ako jest takav dokaz postojao, ako ne već zbog zuba vremena, nije se do XIV. stoljeća morao održati upravo zato. Tada pak prisežnici nadomještaju odsutnost pismenih dokaza. Slično, ali sa sasvim drugačijim argumentima i u drugačijem kontekstu, zaključuje i Barada, Lapčani, str. 489.

⁴⁸ Takvim Karin promatra Conago, Sredovječne kule, str. 129-131; usp. Zlatović, Topografske crte, str. 83; Barada, Lapčani, str. 486, 488, 496.

kojega, iako to nije presudan činitelj, vrela druge polovice XI. stoljeća nisu nijednom zabilježila – čini malo vjerojatnom. No, ako se takav kontekst odbaci, a ženidba Vnihe i Klaude prihvati kao moguća, podjelu zemlje ne treba izravno povezivati sa ženidbom, već prije promatrati kao poseban iskaz kraljeve milosti.⁵⁰

Vniha nije dobio zemlju Karin “u paketu”, kao miraz uz ruku kraljeve kćeri. No, time otpada činjenica na koju upućuje iskaz, da baš Vnihina ženidba, barem posredno, legitimira njegov posjed Karina. Sukladno pak tome cjelokupan se dio iskaza o odnosima između Vnihe, kralja Zvonimira i njegove kćeri Klaude čini malo vjerojatnim.

Ako je taj dio iskaza u potpunosti povijesno neistinit, svakako otkriva koliko se u svijest hrvatskoga plemstva utisnulo razdoblje Zvonimirova kraljevanja te, neizravno, kakva je i kolika je važnost lika kralja Zvonimira za razumijevanje povijesti sredine i druge polovice XIV. stoljeća.⁵¹ Može li se Klaudu promatrati kao povijesnu osobu, odraz važnosti neke ženske osobe u dolasku Lapčana u posjed Karina ili odraz općega značenja žena vladarske obitelji i ženidbe sredinom XIV. stoljeća, teško je sa sigurnošću utvrditi, a ni tome ponuditi ikakav odgovor.

Donekle je slično i s pitanjem Vnihine povijesnosti. Sukladno prijašnjem razmišljanju, neki predak Lapčana imenom Vniha doista je zbog nekoga razloga ostao traj-

⁴⁹ Može se pomišljati da je Klauda bila tek jedna od Zvonimirovih kćeri pa njezina udaja za istaknutoga velikaša Kraljevstva ne bi čudila, no to je malo vjerojatno. Naime, koliko je poznato, Zvonimir nije imao muških potomaka koji su ga nadživjeli (sin Radovan umro je prije oca), pa bi se u tom slučaju, s obzirom na događanja nakon Zvonimirove smrti, trebalo barem načelno očekivati upletanje muža najstarije Zvonimirove kćeri u pitanje kraljeva nasljedstva. Kako takvoga upletanja nije bilo, može se pomišljati da Klauda nije bila najstarija kraljeva kći. Valja naglasiti da su to tek neki od mogućih parametara u takvu razmišljanju te da njihova potanja analiza prelazi okvir ovoga rada.

⁵⁰ Jednako zaključuje i Barada, Lapčani, str. 484, no sa sasvim drugačijom argumentacijom, što je potom impliciralo i dijametralno suprotne zaključke onima iznesenim ovdje.

⁵¹ U razloge uporabe lika kralja Zvonimira i značenje koja je ta uporaba u sebi krila sredinom XIV. stoljeća, na ovom se mjestu zbog nedostatka prostora neće ulaziti. Načelno se može napomenuti da je uporaba lika »dobroga« kralja Zvonimira sredinom i u drugoj polovici XIV. stoljeća imala šire društveno-povijesno značenje i primjenu, što u historiografiji do sada nije primjereno uočeno. U svezi s tim iznimno zanimljivu i vrijednu hipotezu iznio je Damir Karbić, koji je prikazao moguću utjecaj Šubića na nastanak legende o kralju Zvonimiru te važnosti te legende za nastojanja Šubića; usp. Damir Karbić, Hrvatski plemićki rod i običajno pravo, pokušaj analize, *Zbornik OPZ ZPZ HAZU*, sv. 16, Zagreb 1998., str. 73-117, ovdje 109; Damir Karbić, Šubići i “dobri kralj Zvonimir”. Prilog proučavanju upotrebe legendi u politici hrvatskih velikaških obitelji, u: *900 godina Bašćanske ploče (1100. – 2000.)*, ur. Josip Žgaljić, Baška 2000, str. 271-280. Valja usputno spomenuti da su u kontekstu drugačijem od Karbićeva, nastanak legende o kralju Zvonimiru promatrali Ivo Goldstein i Mladen Ančić; usp. Ivo Goldstein, Kako, kada i zašto je nastala legenda o nasilnoj smrti kralja Zvonimira? (Prinos proučavanju mehanizma nastajanja legendi u hrvatskome srednjovjekovnom društvu), *Radovi Instituta za hrvatsku povijest*, sv. 17, Zagreb 1984., str. 35-54; Mladen Ančić, Ljetopis kraljeva Hrvatske i Dalmacije (Vrijeme nastanak i autorstvo Hrvatske redakcije Ljetopisa popa Dukljanina), u: *Zvonimir, kralj hrvatski*, ur. Ivo Goldstein, Zagreb 1997., str. 273-304. Primjer iskaza lapačkih plemića potvrđuje da su i ostali rodovi, osim Šubića, sredinom XIV. stoljeća upotrebljavali lik kralja Zvonimira. No, sveza između lika kralja Zvonimira i društveno-pravnoga položaja hrvatskoga plemstva na području širega zadarskoga zaleda tek iščekuje potanju analizu.

no zapamćen u tradiciji roda, pa se u povijesnost nekoga Lapčanina imenom Vniha ne treba sumnjati.

Pritom je zanimljivo da je osoba s imenom sličnim Vnihinu zabilježena 1238. kao pripadnik roda Lapčana u zadarskom zaleđu, prilikom epizode višestoljetnoga spora pripadnika roda sa zadarskim samostanom sv. Krševana oko posjeda Kokićana.⁵² Tada je Juraj Lapčanin, župan u Karinu (*iuppanus Georgius de Lapčano de Crino*), svjedočio pred zadarskim sudom da Kokićane pripadaju samostanu sv. Krševana te spomenuo jednoga od svojih stričeva, Vnjicu/Unjicu (*Vgniča*) Lapčanina koji je, kako se iz konteksta zaključuje, živio krajem XII. i početkom XIII. stoljeća.⁵³ Spomen Vnjice/Unjice u prvoj polovici XIII. stoljeća svjedoči da je u rodu Lapčana postojala tradicija upotrebe toga ili tome slična imena. S obzirom na to, doista postoji mogućnost da je nekom Vnihi Lapčaninu neki kralj ili službenik kraljevskoga aparata povjerio upravu nad Karinom. Je li se to doista dogodilo i je li to učinio Zvonimir, neki drugi kralj narodne dinastije ili dinastije Arpadovića, nije moguće pouzdano utvrditi.

Jesu li Lapčani u razdoblju od XII. do polovice XIV. stoljeća monopolizirali županску službu u Karinu, odnosno nosili plemićki/kneževski naslov po njemu, također nije moguće utvrditi. Naime, osim župana Jakova te sinova mu Jurja i Martina (potonja dvojica spominju se 1238.-1240.), Lapčani se u Karinu ne spominju sve do 1350. Tijekom XIV. stoljeća doista su monopolizirali vlast nad Karinom, što je u konačnici potvrdio i sam kralj. Naime, bila potvrda kralja Ludovika sadržajno autentična ili ne, Lapčani su sredinom XIV. stoljeća držali Karin i prema njemu započeli nositi plemićki naslov te se nazivati rodod Karinjana.

Što se pak tiče autentičnosti Ludovikove potvrde lapačkim plemićima, unatoč pravnim neuvjerljivostima koje je uočio Margetić, doista je teško povjerovati u prezentaciju lažne Ludovikove potvrde, koju je zatim Ninski kaptol putem prijepisa legitimirao. To više što je kralj Ludovik prije 1360., odnosno 1367., već dva puta potvrđivao prava Lapčana. Prvi put je 1345. potvrdio Jurku sin Hemića (*comes Jurgh filius Hemmygh de Lapuch*) ispravu kojom je Karlo I. Robert potvrdio prava gornjopounskih lapačkih plemića,⁵⁴ a 1355., kad je plemiće zastupao sam Našman (*comes Nasman filius Petri de Lapuch fidelis noster*), potvrdio je pak svoju ispravu od 1345.⁵⁵ Obje te isprave ne spominju Karin, niti se odnose na Lapčane u zadarskom zaleđu, no pre-

⁵² O tom sporu usp. Barada, Lapčani, str. 497-506, te primjedbe iznesene u: Lujo Margetić, O javnoj vjeri i dispozitivnosti srednjovjekovnih notarskih isprava s osobitim obzirom na hrvatske primorske krajeve, *Radovi instituta za hrvatsku povijest*, sv. 4, Zagreb, 1973., str. 5-79; ovdje, str. 29-32; usp. Majnarić, Plemićka obitelj Kučića, str. 31.

⁵³ CD, IV, dok. 52, str. 59-60; ... *post destructionem urbis Jadere terras illas uineas et uillam de Koquikiane, quas tenuit Stance de Lapčano, iuppanus Jacobus bone memorie quondam pater meus ... quod patriui mei scilicet Gregorius Nichola et Vgniča et consaguinei mei Borislauus et Rados(la)uus et alii dicebant dicto patri meo ...*

⁵⁴ CD, XI, dok. 167, str. 217-218, potvrda Karla I. Roberta, sadržavala je pak potvrdu Bele IV.

⁵⁵ CD, XII, dok. 224, str. 297-298.

dočuju kontinuitet prava koja su Lapčani uživali. Nadalje, bitno je reći da se Našman krajem 1360. spominje i kao rotnik Hrvatskoga kraljevstva (... *et Nasman filio Petri de Karyn, nobilibus et iuratis regni Croacie*).⁵⁶ U tom kontekstu teško je vjerovati da bi nastup istaknutoga kraljevskoga službenika s mogućim lažnim podacima o pravu držanja Karina mogao proći neopaženo čak i nakon više godina.⁵⁷

To što je Jakov prijepis tražio od Ninskoga kaptola, ne treba čuditi jer je Karin jurisdikcijski pripadao Ninskoj biskupiji, a Zadarski kaptol je pravo javnosti dobio tek 1371. No, utoliko je i s te strane manje vjerojatno da je Ludovikova potvrda iz 1360. neautentična, jer je kralj očito bio dobro upoznat s problemima učinkovite organizacije kraljevske vlasti na području zadarskoga zaleđa, pa mu u tom kontekstu ni lažna potvrda plemenitosti podanicima koji upravljaju znatnim dijelom Lučke županije ne bi promakla.

Nadalje, to što Ludovikova potvrda spominje Kokićane, ne znači nužno da je to selo pripadalo Karinu, odnosno karinskom distriktu. Naime, najvjerojatnije su tijekom druge polovice XIV. i prve polovice XV. stoljeća na području sela Mokle, te moguće sela Praskvići i Domakovci, graničili karinski i novigradski distrikt te širi nadinjski prostor.⁵⁸ U tom kontekstu spominjanje Kokićana može se promatrati kao želja za naglašavanjem razlike između karinskoga prostora, patrimonija roda, i prostora koji to nije, a na kojemu su pojedini Lapčani/Karinjani posjedovali zemlje i oko kojega su povrh toga vodili spor s jednim od tada najvažnijih istočnojadranskih samostana, zadarskim Sv. Krševanom. Spominjanje Kokićana neizravno pak upućuje na mogućnost da je kralj Ludovik pri izdavanju potvrde sažeo nekoliko pravnih poslova u jednu ispravu.

S obzirom na sve izneseno, potvrdu kralja Ludovika lapačkim plemićima, koju je od Ninskoga kaptola zatražio Jakov sin Jurislava valja držati sadržajno autentičnom.

Na kraju ovoga osvrta na historiografska razmatranja iznose se još neke kratke primjedbe o odnosu roda Lapčana i Karinjana. Naime, gotovo svi gore spomenuti autori uočili su da se sredinom XIV. stoljeća Lapčani i Karinjani spominju kao dva zasebna roda. Pritom je bitno razmišljanje Olega Mandića, a napose Luje Margetića. Mandić je napomenuo da o Karinjanima nema nikakvih pouzdanih podataka do XIII. i XIV. stoljeća te držao da su se Karinjani odvojili od Lapčana na početku XIII. stoljeća, vjerojatno, iako to nije izrijekom ustvrdio, na temelju činjenice što se kao karinski župani tijekom prve polovice XIII. stoljeća spominju Lapčani Jakov i njegovi

⁵⁶ CD, XII, dok. 62, str. 86-89. Na Našmanovu važnost unutar roda Lapčana također je upozorio i Barada, Lapčani, str. 520-521.

⁵⁷ Moguće je rezonirati da je upravo Našmanov istaknuti položaj u kraljevskom aparatu otvorio mogućnost falsificiranja podataka. No, istodobno taj položaj negira takvu mogućnost. Naime, zbog Našmanova istaknutoga položaja glas o takvu važnom činu morao je tim prije stići do kralja.

⁵⁸ Usp. Jakšić, *Hrvatski srednjovjekovni krajobrazi*, 158-169; Anzulović, Područje sela Korlata; Ivna Anzulović, Ponovno o selu Korlat, *Zadarska smotra*, god. 51, br. 1-3, Zadar 2002., str. 219-238.

sinovi Juraj i Martin.⁵⁹ Pritom, međutim, nije uočio da te osobe nisu pripadale rodu Karinjana već su, kako je spomenuto, bili Lapčani koji su u Karinu obnašali dužnost župana.⁶⁰ Tek je Margetić konačno utvrdio da se Karinjani kao samostalan rod formiraju sredinom XIV. stoljeća.⁶¹

Naime, od sredine XIV. stoljeća lapački plemići na karinskom području svoju plemenitost nedvojbeno počinju temeljiti na posjedu Karina i temeljem njega se samo-identificiraju, a tijekom druge polovice XIV. stoljeća vrela počinju bilježiti pripadnike s nazivom *de genere Quirinorum* te se time od ogranka roda Lapčana pretvaraju u samostalni rod.⁶² Prva generacija Karinjana, odnosno plemići koji su dobili Ludovikovu potvrdu i njihovi u tom trenutku živući potomci,⁶³ koriste se dvojnomo oznakom, prema rodu Lapčana i Karinu te se njih može smatrati Lapčanima-Karinjanima. To također potvrđuje da je rod Karinjana tijekom druge polovice XIV. stoljeća bio u nastanku, ali baca svjetlo i na Ludovikovu potvrdu. Naime, kao nositeljima više puta potvrđenih prava, a koja je dvaput potvrdio i sam Ludovik, te činjenice da posjeduju Karin, kralj je lapačkim plemićima potvrdio posjed Karina. Odnosno, kralj je odlučio ozakoniti i potvrditi postojeće stanje prema kojemu su Lapčani nasljedno posjedovali Karin te istodobno bili plemići. S obzirom na organizaciju kraljevske vlasti u zadarском zaleđu,⁶⁴ trajnije rješenje pitanja posjeda Karina te svih mogućih pravnih nedoumica izazvanih činjenicom da plemići uživaju taj posjed bez kraljevske potvrde. Vjerojatno se u tom kontekstu može sagledati i činjenica da pravni postupak pokreću sami plemići Lapčani, odnosno da s obzirom na opće ozračje pokušavaju pravno definirati svoj položaj. Potvrdom je kralj lapačke plemiće, posjednike Karina, također

⁵⁹ Mandić, *Bratstvo*, str. 287.

⁶⁰ Na takvo Mandićevo stajalište poglavito je utjecalo razmišljanje, koje je uostalom i sam prihvatio, da je Trogirski dodatak, kako naziva tzv. *Qualiter*, nastao u XIII. stoljeću, odnosno u trećem ili četvrtom desetljeću XIII. stoljeća. Za taj zaključak usp. Mandić, *Bratstvo*, str. 264, 287.

⁶¹ Margetić, *Povezanost strukture*, str. 129 ("Kako je dakle karinska grana Lapčana postala plemenitom širom porodicom okupljenom oko plemenite karinske zemlje tek poslije 1360. god., a njezini se članovi tek poslije toga počeli nazivati *de genere Kirinensium* ili slično, a ne samo *de genere Lapcanorum* ..."); usp. Majnarić, *Plemićka obitelj Kučića*, str. 31, ondje nije konzultiran rad Luje Margetića jer je uvid u njega učinjen nakon predaje tog rada u tisak. Budući da bi zadovoljavajuće uključivanje Margetićevih zaključaka tada imalo prevelike implikacije, a ondje je i naznačeno da se o rodu Karinjana detaljno namjerava govoriti drugom prilikom, tamošnji zaključci ostavljeni su u izričaju kakav su imali prvotno prije uvida u Margetićev rad.

⁶² O pojedinačnim spomenima pripadnika roda Karinjana detaljno se govori u nastavku rada.

⁶³ Usp. Ivan Majnarić, Nikola Lapsanović – prošla zbilja ili historiografska predaja, *Biobibliographica*, sv. 3 (u tisku). Ta će se tvrdnja zorno predočiti na primjerima pojedinih spomena pripadnika roda u nastavku rada.

⁶⁴ Za detaljno obrazlaganje te tvrdnje ovdje nema dovoljno prostora. Iz svega do sada navedenoga, barem neizravno, proizlazi neprijeporna činjenica da se ta organizacija tada zivala; premda je problematika mnogo šira, ogleđni primjer te organizacije može su uočiti u: Nada Klaić, *Povijest Hrvata u razvijenom srednjem vijeku*, Zagreb 1971., str. 593-635; Nada Klaić, *Postanak "plemstava dvanaestero plemena Kraljevine Hrvatske"*, *Historijski zbornik*, sv. XI-XII, Zagreb 1958. – 1959., str. 121-163.

ozakonio kao ravnopravne članove Lučke županije s obzirom na ostale tamošnje plemiće, a time ih i uveo u sustav kraljevsko-plemićkih odnosa karakterističan za tamošnji prostor.⁶⁵

Dobitkom Karina lapački plemići, kako je zaključio Tomislav Raukar, ne uspinju se »do razine vlasteoskog roda«, a Lapčani se staleški »ne razdvajaju u plemićki i vlasteoski sloj«. ⁶⁶ Ostavljajući po strani niz širih društvenih konotacija koje implicira ta tvrdnja, gospodarsko-društveni status Karinjana najprimjerenije je tražiti u rasponu statusa nadinskih Kačića, koji su pripadali srednjem i nižem plemstvu, i bibriskih Šubića, koji su pripadali visokom plemstvu. Svakako je status Karinjana bio viši od onoga Kačića, samim time što su uspjeli monopolizirati vlast nad Karinom i njegovim distriktom, što Kačićima u Nadinu na razini dobitka službene kraljevske potvrde nikad nije pošlo za rukom.

Konačno, u kontekstu odnosa Lapčana i Karina te njihova posjedovanja zemalja u zadarskom zaleđu, potrebno je upozoriti i na zanimljivu ideju Josipa Lučića. Naime, on je upozorio na značenje transhumantnoga stočarstva u tradiciji privređivanja područja Ravnih kotara, što je povezao s činjenicom da su pojedini rodovi imali posjede na primorskom i prekovelebitskom području.⁶⁷ Ta ideja bi s obzirom na geomorfološki položaj Lapca i Karina, ali i rijetkost većih površina plodnoga i lakše obradiva tla na tim područjima, svakako objašnjavala postanak posjeda Lapčana u zadarskom zaleđu, veličinu tih posjeda, a posredno i tijekom sredine XIV. stoljeća važnost Našmana kao najistaknutijega člana roda na oba područja.

U nastavku rada, na temelju objavljenih zbirki isprava te zadarskih bilježničkih i kaptolskih spisa pozornost će se posvetiti identifikaciji pripadnika roda Karinjana, odnosno Lapčana-Karinjana u vrelima.

Lapčanima-Karinjanima pripada više pojedinaca čije se potomstvo i daljnje grananje može pratiti u vrelima. Prepoznavanje tih pojedinaca temelji se na njihovu spomenu u Ludovikovoj potvrdi 1360. te na spomenima osoba s pridjevkom *de Carino/de Quirino* u vrelima sredine XIV. stoljeća, a čiji su potomci nedvojbeno pripadali rodu Karinjana. Pritom valja napomenuti da označivanje tih potomaka sintagmom *de genere Quirinorum* nije bilo uvjetovano generacijski, već ponajprije vremenski.

⁶⁵ Taj se odnos u ovom radu neće utvrđivati, a također se neće utvrđivati ni šire implikacije gore iznesenih tvrdnji na poznavanje i tumačenje društvenih odnosa u širem zadarskom zaleđu tijekom druge polovice XIV. stoljeća. Kako je naglašeno na početku rada, to će se učiniti nekom drugom prilikom.

⁶⁶ Raukar, *Seljak i plemić*, str. 42. Barada (Lapčani, str. 491) je za razliku od toga smatrao da su podjelom na dva roda Lapčani ostali rodovski plemići, dok su Karinjani postali feudalna vlastela. Ta je tvrdnja bila u skladu s cjelokupnim Baradinim izlaganjem. Njezino detaljno razlaganje te ulaženje u implikacije koje ona skriva prelazi granice ovoga rada.

⁶⁷ Lučić, O vezama Ravnih kotara, str. 101-112. Lučić je nadalje sve to promatrao u kontekstu "pregovora" s kraljem Kolomanom 1102.

Odnosno, u vrelima je tek za potomke svih Lapčana izrijekom spomenutih u Ludovikovoj potvrdi te njihovih u tom trenutku živućih potomaka postala uvriježena sintagma *de genere Quirinorum*.

Do izdanja Ludovikove potvrde u vrelima se spominju sljedeći pripadnici koji se mogu promatrati kao Lapčani-Karinjani. U siječnju 1350. prilikom bilježenja izjave više plemića u svezi s primitkom nekih dukata spominju se Ivan pokojnoga Disoja, Jakov Grgurov i Stjepan Mrdešin, svi iz Karina.⁶⁸ Sredinom 1354. Radoslav, sin pokojnoga Marina iz Karina te muž i nasljednik pokojne Dragoslave, kćeri Jurja Filipovića, za 600 malih libara prodaje zadarskom plemiću Petru pokojnoga Jurja Ljubavca petinu posjeda sela Murvica, koju je držao zajedno sa šogorima Dražojem, Radoslavom, Jurjem i Stjepanom.⁶⁹ Presuda iz 1354. u sporu između zadarskoga plemića Franje Draginića te Našmana i njegove braće, sadržava nekoliko bitnih podataka o rodu Lapčana. Tom je prilikom spomenuto da je spor započeo već u kolovozu 1351. kad je Franjo uložio tužbu na saboru (*coloquium generale*) u Podbrižanima te tražio od braće dio posjeda u selu Draginić. Franjo je, među ostalim, argumentirao da je taj posjed nekoć pripadao županu Draganu Draginiću, ali su ga Franjini predci založili Našmanovu djedu Jurislavu iz Karina. Franjo je zahtjevu priložio darovnicu kralja Ludovika kojom na njega prelaze nasljedna prava svih Draginića koji umru bez zakonitih nasljednika. Spor je u prosincu 1354. u Franjinu korist riješio knez Nikola Bribirski, no istodobno je ustvrdio sa sinovima i rođacima, da se prema običajima Hrvatske Našmana i braću u posjedu koji drže već oko sto godina ne može uznemirivati te ih je stoga obeštetio darovanjem dijela svoje zemlje u Dobruča vasi.⁷⁰ U srpnju 1357. Radoslava, kći Stjepka Garlovca iz Bribira i supruga plemića Jurislava, sina kneza Slovinje, iz Karina kupila je od kneza Ivana pokojnoga Tomaša Bribirskoga posjede u selima Sonković, Topolje i Podbrižani.⁷¹ Prema Ludovikovoj potvrdi prava na Karin, pred

⁶⁸ CD, XI, dok. 430, str. 566-567; ... *Johannes condam Dissoy de Quirino, ... Jacobus Gregorii et Stephanus Merdesse de Quirino ...*

⁶⁹ *Andreas condam Petri de Canturio, Quaterni imbreiaturarum 1353 – 1355., sv. I, Spisi zadarskih bilježnika (dalje: SZB) 4, prir. Robert Leljak, Zadar 2001, dok. 290, str. 454-457; ... Radoslavus condam Marini de Carino, habitator Carini, maritus ac heres condam Dragoslave, filie condam domini comitis Georgii Filipovig, ... dedit, vendidit et tradidit ... ser Petro condam ser Georgii Lubhafz de Iadra ... quintem partem ville Murvize ..., quam ... possidebat dictus Radoslavus pro indivisio cum Drasoyo, Radosclavo, Georgio et Stephano, fratribus et filiis condam dicti comitis Georgii Filipovig ...*

⁷⁰ CD, XII, dok. 196, str. 259-260; *Nos Nichlaus comes ... notum facimus ... quod accedens nobilis vir Franciscus Stephani de Jadra ad presenciam ... in colloquio generali iin loco vocato Podbrisano in Luca congregatorum, in anno domini MCCC quinquagesimo primo, mensis augusti, petiuit a Nasmano condam Petri de Karino (!) et eius fratribus quandam partem terre positam in Dragine, que olim fuit iupani Dragani de Draginic et quam primeri (!) nostri subpignoraerunt Jurislauo de Karino, auo Nasmani predicti ... nos non debemus inquietari de ipsa terra secundam consuetudines Croacie, quia possederamus eam ab annis circa C ... dantes et assignantes eidem Nasmano et fratribus pro ipsa, de terra nostra propria in Dobrucauas ...*

⁷¹ CD, XII, dok. 321, str. 422-423; *Ego Johannes filius quondam Thomasii de Breberio ... facio manifestum me vendidisse, transactasse de titulo pure et perpetue vendicionis omnino quitasse et dimisisse domine Radosclave consorti nobilis vir Jurisclai de Karino totam terram ... in Quoncone et Topalle, item in Potbrisane*

kraljicu Elizabetu i kraljevski sud u Zadar, uz Našmana sina Petrova, došli su Jurislav sin Slovinje, Radoslav sin Marina, Ivan sin Matije, Radoslav sin Ivana i Mladen sin Grgura, svi *nobiles de Lapuch*.⁷² Našman se spominje i 1361. prilikom uvođenja samostana sv. Krševana u posjed Kokićane.⁷³ Konačno, prijepis Ludovikove potvrde zatražio je 1367. pred Ninskim kaptolom Jakov, sin Jurislava, iz Karina od roda Lapčana.

Od nekih od navedenih Lapčana-Karinjana može se pratiti nekoliko grana roda Karinjana, što se prikazuje u nastavku. Prema navedenim spomenima valja pak primijetiti da su Jakov, spomenut 1350. i Mladen, sin Grgura, spomenut u Ludovikvoj potvrdi, najvjerojatnije braća. Napose je, međutim, važan spomen Našmanova djeda Jurislava te svjedočanstvo da su pripadnici roda na tom području već oko sto godina. To potvrđuje da je rod držao Karin u vlastitu posjedu još od prve polovice XIII. stoljeća kad su spomenuti župani Jakov te njegovi sinovi Juraj i Martin. S obzirom na to, Našmanova djeda Jurislava generacijski treba svrstati među sinove ili unuke župana Jurja i Martina. Pritom treba imati na umu i pitanje rodovskih odnosa u samom Lapcu, odnosno pitanje čiji su potomci ostali na karinskom području, a čiji na lapačkom.⁷⁴ Također je znakovito i ponavljanje pojedinih imena u generacijama Lapčana koji su posjedovali Karin, ponajprije imena Jakov i Jurislav. Brojnost i raznolikost imena koja se spominju sredinom XIV. stoljeća svjedoči pak da su Lapčani-Karinjani u trenutku kad ih izvori počinju potanje bilježiti, već bili u odmaklom procesu grananja, i u trenutku Ludovikove potvrde postojalo je više ogranaka Lapčana u Karinu, pa time Karinjani i nemaju jedinstvenoga rodonačelnika.

Među Našmanovim potomcima sin Ivan se dvaput spominje u dokumentima obiteljskoga arhiva zadarskoga plemića i suknaara Mihovila, kao jedan od njegovih dužnika. Naime, vjerojatno 1385. ili koju godinu prije, Ivan nije isplatio sukнару dio duga u vrijednosti od 34 libre i 17 malih solida pa mu je u zalog dao pojas optočen srebrom.⁷⁵ Vjerojatno u vezi s istim Ivanom spominje se srebrni pojas ukrašen zelenim i plavim draguljima te Ivanov dug izvršiteljima Mihovilove oporuke u vrijed-

duo iugera ... Et quamodo plures homines eodem nomine nuncupantur, notum sit, quod supradictus Jurisclauus fuit filius comitis Slouini de Karino, dicta vero domina Radosclaua filia Stipchonis Gharlouaz de Breberio ...

⁷² CD, XIII, dok. 54, str. 69-71; ... *serenissimam principissam dominam Elyzabeth ... pro status regnorum Dalmacie et Croacie in Jadram destinassemu, Nasman[n] filius Petri, Jurislauius filius Slauin[n]a, Radosluis filius Marini, Iwan filius Mathie, Radosluis filius Johannis, et Mladin[us] filius Gregorii, nobiles de Lapuch, in suis et uniuersorum (!) nobilium generatione de eadem personis, ipsius domine regine adientes conspectum ...*

⁷³ CD, XIII, dok. 73, str. 102-103; dok. 76, str. 106-110.

⁷⁴ O toj mogućnosti u odnosima unutar roda svjedoči primjer Našmanovih potomaka koji se mogu identificirati na oba područja, Lapca i Karina, što će se prikazati dalje u tekstu.

⁷⁵ Jakov Stipišić, *Inventar dobara Mihovila suknaara pokojnog Petra iz godine 1385.* (dalje: *Inventar*), br. 344, Zadar 2000., str. 200; ... *Iohannes, filius comitis Nasmani de Carino, debet dicto condam ser Micouillo pro resto rationis libras triginta quator soldos decem et septem paruorum. ... libras XXXIIIor soldos XVII. Qui Iohannes dimisit pro pignere vnā centuram albam argenteam affixam super corio.*

nosti 41 libre, jednoga solida i četiri parvula.⁷⁶ U kolovozu 1396. prilikom nekoga suda o baštini, Ivan se spominje kao jedan od pristava lapačkoga stola.⁷⁷ U svibnju 1408. Ivan pokojnoga Jurja Našmanića od roda Karinjana prodao je Petru Stanšiću ždrijeb zemlje u selu Snojaci. Ta je prodaja spomenuta u travnju 1456., kad je Petrov unuk Matej pokojnoga Šimuna, isti ždrijeb prodao Jurju Krasniću, gaštaldu zadarskoga nadbiskupa.⁷⁸ U kolovozu 1410. Ivan Našmanić iz sela Snojaci prodaje zadarskom trgovcu Tomi pokojnoga Jurja čestice zemlje u istom selu,⁷⁹ a u studenom mijenja s istim zemlju u Snojacima za onu u selu Tihlići.⁸⁰ Svi ti spomeni bilježe dvije osobe s imenom Ivan, strica i nećaka. Pritom se 1408. i 1410. spominje nećak, odnosno Ivan, Jurjev sin i Našmanov unuk.

Napose je u kontekstu odnosa i veza Lapčana i Karinjana zanimljivo da je Našmanov sin Ivan obavljao dužnost pristava lapačkoga stola, što ujedno potvrđuje tvrdnju o Našmanovu značenju u rodu Lapčana. Nadalje, ti spomeni svjedoče da Našmanovi sinovi Ivan i Juraj rabe dvojni naziv prema rodu Lapčana i Karinu, dok Jurjev sin Ivan prema rodu Karinjana (*de genere Charignanin*).

Da je Juraj Našmanov brat zaključuje se i prema istovjetnosti spomena imena njihova oca, Petar (Petruša). Vrela su izrijeком zabilježila Jurjevu, vjerojatno i za tadašnje poimanje, nesvakidašnju smrt koja je ujedno primjer funkcioniranja kraljevske vlasti na području Lučke županije. Naime, kako je spomenuto 1394. u pomirbi predstavnika roda Tiskovac i Strmičana s Jurjevim sinom Vladihom,⁸¹ Juraj Petrov je u doba banovanja Emerika Lackovića, odnosno 1368., uhvatio Božića Goj-

⁷⁶ Stipišić, *Inventar*, br. 650, str. 248; *Iuannus Nasmanich de Carino dare debet dicte commisarie libras quadraginta unam, soldum vnum et paruulos quatuor. Qui ser Micouillus recepit a dicto Iuanno libras decem paruorum. Et dictus Iuannus dimisit pro pignere dicto condam ser Micouillo vnam centuram argenteam albam cum smaldis uiridibus et blaudis cum domicellis et domicellabus argenteis in ea, prout de premissis omnibus patet in vna cedula eidem centure appensa.*

⁷⁷ Šime Ljubić, *Listine o odnošajih između Južnoga Slavenstva i Mletačke Republike* (dalje: Listine), sv. 4, Zagreb 1874., dok. 524, str. 379-381; ... *Johannes filius Nasmani de Carino* ...

⁷⁸ Državni arhiv u Zadru (dalje: DAZd), SZB, Iohannes de Calcina, b. V, fasc. VII/5, 218'-219 (3. 4. 1456., IV); ... *quam totam sortem dictus quondam Petrus Stansich auus dicti venditoris iure proprio emit a Iohanne quondam Georgii Nasmanich de genere Charignanin prout plene constabat publico priuilegio capituli Nonensis ... scripto in MoCCCCoVIIIo, die XXV mensis maii ...*; usp. Antoljak, Izumiranje, str. 355.

⁷⁹ Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (dalje: AHAZU), Zbirka kodeksa, *Iadrensis capituli protocollum saec. XV*, IV. b. 41., *Iohannes de Trottis et Teodorus de Prandino, Acta capituli Iadrensis* (dalje: IT-TP, ACI), 83-84 (26. 8. 1410., indikcija III.); ... *ser Iohannes Nasmanich de Snoach venditor ex vna parte et Thomani quondam Georgii de Iadra merçarius emptor ex alia parte ... Iohannes Nasmanich ... dedit vendidit et tradidit predicto Thomano merçario condam Georgii cuius ladre ... totam et integram sortem terre partim vineate et partim aratorie ... positam in villa vocata Snoaci ... pro precio et nomine precii ducatorum triginta auri in auro ...*

⁸⁰ AHAZU, IT-TP, ACI, 85-86 (8. 11. 1410., IV); ... *ser Iohannes Nasmanich de genere Lapxanorum ex vna parte et Thomani quondam Georgii cuius ladre ex alia parte ... ser Iohannes Nasmanich ... dedit concessit transtulit et permutauit ... predicto Thomani ... vnam tatam et integram suam sortem terre ... ex suis sortibus terre auas habet in villa vocata Snojaci ... dictus Thomani ... dedit, concessit, transtulit et permutauit eidem ser Iohanni ... vnam suam totam et integram sortem ... positam in villa vocata Tichich ...*

⁸¹ O pomirbi i Vladihi bit će više riječi poslije.

slavića od roda Tiskovac i potom ga izručio banu. Vrela ne svjedoče o okolnostima izručivanja, odnosno o mogućem Božićevu prijestupu, no čini se da ga je ban dao objesiti.⁸² Vrela su pak 1389. zabilježila prilikom kupoprodaje dvora između nekoliko pripadnika roda Karinjana, o čemu će se više govoriti u nastavku, da je taj dvor u selu Dobruča vas nekoć pripadao Jurju Petrušinom iz Karina.⁸³ Vrela bilježe nekoliko njegovih potomaka, najčešće s patronimikom Petrušević/Petrišević.

Kad je sudbeni stol Lučke županije 1379. priznao zadarskim plemićima Nosdrošnjama neke zemlje roda Draginića u selu Draginiću, sudac plemićkoga stola bio Jurjev sin Vladiha Karinjanin.⁸⁴ Izrazitu Vladihinu aktivnost vrela bilježe tijekom 1389. U travnju je *nobilis ser* Vladiha pokojnoga Jurja Petruševića u ime miraza za suprugu Floru, od njezina oca Marka pokojnoga magistra Ture iz Pesara, građanina i stanovnika Zadra, primio kuću u Zadru i 712 libara u protuvrijednosti razne pokretne imovine.⁸⁵ U svibnju je Vladiha kupio od rođaka Blaža, o kome će se još govoriti, već spomenuti dvor u selu Dobruča vas i polovicu pripadajuće mu zemlje, a što je nekoć posjedovao Vladihin otac.⁸⁶ Ugovor je poništen u studenom 1401. jer je Blaž isplatio sumu za koju je Vladiha kupio dvor te je vraćen Blažu. U srpnju 1389. se pak Vladiha spominje u svezi sa zakupom vinograda u Grabrovčanima. Naime, tada je Grgur Damjana iz Dobravode, u ime supruge Jelene, kćeri pokojnoga Ratka Kolčića, potvrdio da je Vladihi isplatio sva Ratkova dugovanja u skladu s obvezama o zakupu vinograda.⁸⁷ U studenom se prilikom neke kupoprodaje spominje da posjeduje ze-

⁸² *Miscellanea*, sv. 1, Zadar 1949., dok. 9, str. 18-19; ... *quod tempore quo magnificus et potens dominus Emericus Laçcouich erat banus regnorum Dalmatie et Croatie pro domino rege Hungarie, dictus condam Georgius Petris cepit infrascriptum Bosichium Goyslauch ipsumque dedit in manibus dicti domini bani qui ipsum suspendi fecit ad furcas ...* Za detaljnij osvrt na odricanje tih prava usp. bilj. 92.

⁸³ AHAZU, Zbirka kodeksa, *Iadrensis capituli protocullum saec. XIV*, I. d. 38., *Petrus Perençanus, Acta capituli Iadrensis* (dalje: PP, ACI), 32-32' (20. 5. 1389., XII.); ... *totam vnam curiam cum medietate tocius illius terre que fuit Georgii Petrussii de Charino positam in villa Dobruchia uas in comitatu Luche ... totam vnam curiam que olim fuit Georgii Petrussii de Charino ...*

⁸⁴ Stjepan Antoljak, *Miscellanea*, sv. 2-4, Zadar 1950-1952., dok. 24, str. 42-44; ... *Vladiha, filius Georgii de genere Karinensium ... iudices nobilium comitatus de Luka ... Gregorio Iurislau de Karino, Borino fratre eius ... sibi in pristaldos adiunctis ...*; o potonjoj dvojici detaljnije će se govoriti poslije.

⁸⁵ DAZd, SZB, *Articutius de Riugnano*, b. II, fasc. IV, 5 (19. 4. 1389., XII.); *Nobilis ser Vladica filius quondam ser Georgii Petrisseuich de Carino fuit confessus se habuisse et accepisse a ser Marco quondam magistri Ture de Pensauo ciue et habitatore Iadre ... in dote ... done Flore eius filie et uxoris ipsius ser Vladiche res certas: primo domum vnam ... positam Iadre in confinio sancti Francisci ... item libras septingentas duodecem soldorum paruorum in pannis, auro, perlis, argentaria et aliis rebus mobilibus ...*

⁸⁶ AHAZU, PP, ACI, 32-32' (20. 5. 1389., XII.); ... *Vladicha condam Georgii de Charino ex vna parte et Blaxius condam Martinusii etiam de Charino ex altera parte, nobis asserentes ipse partes ambe qualiter dictus Blaxius vendere vult et intendit ipsi Vladiche totam vnam curiam cum medietate tocius illius terre que fuit Georgii Petrussii de Charino positam in villa Dobruchia uas in comitatu Luche ... dictus Blaxius ... dedit, vendidit et transactauit ... ipsi Vladiche ... totam vnam curiam que olim fuit Georgii Petrussii de Charino et medietatem illius terre que fuit dicti Georgii Petrussii ... positam in villa Dobruchia uas comitatus Luche in pluribus et diuersis peciis et clapis terre ... et hoc pro precio librarum treginta sex paruorum ...*

⁸⁷ AHAZU, PP, ACI, 33' (23. 7. 1389., XII.); ... *vir nobilis Vladicha condam Georgii de Charino ex vna parte et Gregorius condam Damiani de Dobrauoda nomine et vice Jelene vxoris sue et filie condam Ratchi Cholcich ex*

mlje u Dubčanima.⁸⁸ U travnju sljedeće 1390. Dioniz pokojnoga Ivana Matijaševića od roda Karinjana, uz dopuštenje brata Jurja, prodaje rođaku Vladih (nobilis vir ser Vladica condam ser Georgii Petusseuich de Quirino de genere Quirinorum habitator Iadre) jedan i pol ždrijev zemlje s kućom u selu Polača za 300 malih libara.⁸⁹ U veljači 1391. Vladiha i njegov rođak Andrija Mrdešić, kao izvršitelji oporuke Šimuna od roda Lasničica, dopuštaju njegovoj udovici Margariti zbog iznimno lošega financijskoga stanja u kojemu se našla s djecom, prodaju neke Šimunove zemlje u selu Ušćipak Damjanu pokojnoga Bivalda de Nassisa.⁹⁰ U srpnju 1392. Vladiha daje dopuštenje rođaku, već spomenutom Jurju pokojnoga Ivana Matijaševića, za prodaju 25 gonjaja oranica smještenih u gornjem polju sela Jagodno, zadarskom stanovniku trgovcu Jurju pokojnoga Miroslava.⁹¹ U travnju 1394. predstavnici roda Tiskovac i Strmičana sklapaju s Vladihom pokojnoga Jurja Petrova iz Karina ugovor o pomirenju i odricanju prava na vraždu. Naime, jer je Vladihin otac Juraj 1368. izručio Božića Gojslavića od roda Tiskovac banu, Gojslavićevi rođaci iz sela Strmice pridržavali su pravo krvne osvete, vražde, nad Vladihom i njegovim rođacima. Činom pomirbe braća Ivan i Micelj pokojnoga Ratka, Grgur pokojnoga Stjepana i Ratko pokojnoga Radoslava obvezali su se na trajnu obustavu vražde.⁹² U kolovozu Vladiha kupuje od tesara Vučine pokojnoga

altera parte nobis asserentes ipse partes ambe vnanimiter et concorditer qualiter dictus Ratchus Cholcich tempore sue vite pignerauerat et in pignere posuerat apud dictum Vladicham ... que est in quinque clappos terre positos in villa Graboçane comitas Ostrouice ...

- ⁸⁸ Mladen Ančić, Registar Artikucija iz Rivignana (Srednjovjekovni registri Zadarskog i Splitskog kaptola 1) (dalje: AR, ACI), *Fontes. Izvori za hrvatsku povijest*, sv. 11, Zagreb 2005., str. 79-313; ovdje dok. 5, str. 90-92; ... *posita in Luca in villa uocata Dubçane et in eius districtu infra hos confines ut dixerit: ... de borea est terra Vladiche de Quirino ...*
- ⁸⁹ AR, ACI, dok. 17, str. 121-123; ... *ser Dionisius ... cum expressu consensu, scitu, uerbo, licentia et uoluntate Georgii eius fratris et filii dicti condam Iuanni Mathiasseuich de dicto genere Quirinorum ... dedit, uendidit et tradidit dicto ser Vladiche ... totam et integram vnam suam sortem cum dimidia terre ... cum domo et curte ... positam in villa uocata Palacium; tom se prilikom kao granice Polače navode sela: ... de borea villa uocata Bicina; de trauersa est villa uocata Craschieuichii; de siroco est villa uocata Iagodnum; de quirina est villa uocata Blachiane ...*
- ⁹⁰ AR, ACI, dok. 23, str. 136-138; ... *cum expressis assensu, scitu, uerbo, licentia et uoluntate Andree Merdessich et Vladiche Petusseuich amborum de Quirino de genere Quirinorum, commissariorum ut asseruerunt dicti condam Simonis ...; kao granice Ušćipka navode se sela: ... de trauersa est nemus dicte ville Vschipachi; de siroco est villa uocata Cochichina; de quirina est villa Ielsane magne; de borea est villa uocata Camignanum ...*
- ⁹¹ AR, ACI, dok. 44, str. 202-204; ... *Predictus Georgius condam Iuanni de Quirino ... cum expressis consensu, scitu, uerbo, licentia et uoluntate nobilis viri ser Vladiche condam Georgii Petusseuich de dicto loco Quirini et de dicto genere Quirinorum ... dedit, uendidit et tradidit dicto Georgio mercario condam Miroslau ... totam et integram vnam suam petiam terre aratorie ... gognalia vigintiquinque ad mensuram Croatorum ... positam in campo superiori ville uocate Iagodno ... pro precio et nomine precii ducatorum quadraginta boni et puri auri et iusti ac legalis ponderis et in auro ...; kao granice Jagodna navode se: ... de trauersa est villa uocata Verpiglane; de siroco est villa uocata Salposane; de quirina est villa uocata Iagodno supradicta; de borea est campus illorum de Quirino ...*
- ⁹² *Miscellanea*, sv. 1, Zadar 1949., dok. 9, str. 18-19; ... *Uladicha condam Georgii Petris de Carino ... nec non promittentes per se et eorum heredes et subcessores, ac uice et nomine omnium de dicto genere Tiscouaç et Stermiçiani dictum Uladicam eisque filios et eorum descendentes uel aliquem eorum occasione dicte urasde*

Budislava od roda Meljača (*de genere Meglaci*) osminu sela Meljača za sto zlatnih dukata.⁹³ Istodobno ga vrela bilježe kao suca sudačkoga stola u Podgrađu, odnosno plemićkoga suca Ostrovičke (Lučke) županije.⁹⁴ U lipnju 1407. prepustio je neke posjede u selu Lemeševo hrašće zadarskim plemićima braći Karlu i Mišolu de Ginano, sinovima pokojnoga Marina,⁹⁵ a početkom 1412. sa Zadraninom Jakovom zamjenjuje cjelokupni posjed u selu Ušćipak za Jakovljeve zemlje u selu Polača.⁹⁶ U rujnu 1416. Vladihina udovica Flora stanovnica Zadra pred Kaptolom traži prijepis instrumenta u kojemu je Vladuha potvrdio primitak miraza (*instrumentum dotalis*),⁹⁷ pa je vjerojatno Vladuha nedugo prije toga umro.

Kako je predočeno, vrela Vladihu bilježe s pridjevcima *de genere Karinensium, nobilis ser de Carino, vir nobilis de Carino, de dicto genere Quirinorum, de Quirino de genere Quirinorum, nobilis de Carino* ili jednostavno *de Carino, de Quirino*, posjedovao je kuću u Zadru te, vjerojatno uz patrimonijalne posjede u karinskom distriktu, držao zemlje i posjede u širem zadarskom zaleđu (sela Dobruča vas, Grabrovčani, Dubčani, Polača, Meljača, Lemeševo hrašće, Ušćipak). Vjerojatno je raspolagao i zavidnom svotom novca. O njegovu ugledu, a neizravno i o važnosti roda, svjedoči dužnost

ullo umquam tempore non inimicari, persequi uel emulari nec uindictam querere facere uel petere, nec eos propterea hodium habere, sed dictam pacem, finem, quietationem, remissionem, absolutionem, et omnia et singula suprascripta perpetuo firma, rata et grata habere et tenere ... O tom slučaju također usp. Karbić, Hrvatski plemićki rod, str. 85; o krvnoj osveti preko primjera ugarskih rodova usp. Russell Mitchell, Ein versuch über Fehden in mittelalterlichen Ungarn, *East Central Europe/ L' Europe du Centre Est: Eine wissenschaftliche Zeitschrift*, vol. 29, br. 1-2, Budapest 2002., str. 203-211.

- ⁹³ DAZd, SZB, Petrus de Sarçana, b. I, fasc. III. (dalje: PS, ACI), 525-525' (23. 8. 1394., II.); ... *Vulcina marangono filio quondam Budislau de genere Meglaci et Lapci nunc habitatore Iadre ex vna parte et Vladicha quondam Georgii de Carino parte ex altera ... predictus Vulcina ... dedit, vendidit, tradidit suprascripto Vladiche ... octauam partem villa vocata Maglach positam in districu Ostrouice ... nomine ducatorum centum auri ...*
- ⁹⁴ DAZd, SZB, PS, ACI, 521 (25. 5. 1394., II.); ... *virii nobiles Vladicha Petrisseuich de Carino iudex iuratus curie siue sedis ... de Podgradie regni Croacie ...*; DAZd, SZB, PS, ACI, 534'-535 (15. 5. 1394., III.); ... *Vladicha Petrisseuich generationis Quirinich ... iudices nobilium comitatus Ostrouice ...*; DAZd, SZB, PS, ACI, 538-538' (28. 11. 1394., III.); ... *Vladicham quondam Georgii de Carino ... iudices sedis de Podgradie ...*
- ⁹⁵ DAZd, SZB, Iohannes de Trottis, b. I, fasc. III. (dalje: IT, ACI), 19' (21. 6. 1407., XV); ... *vir nobilis de Carino Vladicha Petriseuich ... dimisit, renunciauit et expresse relaxauit et reffractauit in manibus ser Caroli et ser Missoli de Ginano fratres et filii quondam ser Marini de Ginano nobilis ciuis Iadre ... omne ius ... que habet ... in quibusdam sortibus tere positis in villa vocata Lemesseuo Crastie ...*
- ⁹⁶ AHAZU, IT-TP, ACI, 108-110 (16. 1. 1412., V.); ... *Jacobi quondam prothomagistri Andree ciuis Iadre ex vna parte et vir nobilis Vladicha Petrisseuich nobilis de Carino ex alia parte ... dictus Jacobi condam prothomagistri Andree ... dedit, tradidit, concessit et pmutauit dicto ser Vladiche ... vnam suam sortem cum dimidia terre aratorie ... in vila Pollacii comitatu Luche ... dictus Vladicha ... dedit, tradidit, concessit atque donauit suprascripto Jacobo ... vnam suam totam et integram possessionem ... posite in villa vocata Vschipach districtus Iadre ...*
- ⁹⁷ AHAZU, IT-TP, ACI, 175-177 (22. 9. 1416., IX.); ... *Domina Flora filia quondam ser Marci de Pensauo, ciuis et habitatrix ciuitatis Iadre et relicta ser quondam Vladiche Petrusseuich nobilis de Carino ...*; riječ je o prijepisu dokumenta koji je načinio Teodor de Prandino prema uvidu u originalni instrument Atrikucija iz Rivignana, a koji je spomenut u bilj. 85.

suca sudačkoga stola u Podgrađu, koju je obavljao tijekom zadnje četvrtine XIV. stoljeća u više navrata. Moguće je bio i vodeća osoba, svojevrtni predstavnik i zastupnik roda Karinjana. To, ali i blisku srodnost, potvrđuje njegov odnos prema braći Dionizu i Jurju Matijaševiću. Pritom, valja napomenuti da je prema dosad provedenim istraživanjima Vladiha najbolje dokumentirani pripadnik roda u vrelima.

Osim Vladihe o ostalim Jurjevima potomcima ne zna se puno. Zanimljivi podaci koji bacaju svjetlo na njih zabilježeni su tek sredinom XV. stoljeća. Naime, u svibnju 1451. plemić Mrkša Karinjanin, pokojnoga Grubonje, iz Karina isplatio je Zadrana Grgura Mrganića za osam ždrjebova zemlje u selu Polača, koju mu je prethodno prodao te na taj način poništio prethodno postojeći ugovor s njim.⁹⁸ Taj Mrkša zabilježen je u vrelima već 1441. kao sudac u Podgrađu,⁹⁹ a u veljači 1454. prodao je pak Rafaelu de Nassisu polovicu posjeda u Nadinu i Kačinoj gorici, koju je nekoć kupio od Ivana pokojnoga Butka Kučića od roda Kačića.¹⁰⁰ Potonji Mrkšin spomen napose je bitan za pitanje njegove obiteljske pripadnosti budući da ga isprava bilježi s pridjevkom *generationis Karin filius Cruhouine de progenie Iurieuich*. Prema tome Mrkša pripada hiži Jurjevića, a to posredno potvrđuje i njegovo posjedovanje zemalja u Polači. S obzirom na to da se s pravom može pretpostavljati određena Mrkšina dobna zrelost, njegov otac Grubonja bio je generacijski istovjetan s Vladihom, odnosno najvjerojatnije njegov brat. Konačno, treba pomišljati da je Juraj, začetnik toga ogranka roda uz Vladihu i Grubonju, imao još muških potomaka, koje vrela nisu zabilježila.

Drugi ogranak roda Karinjana potekao je od kneza Slovinje, koji je dvaput indirektno zabilježen kao otac kneza Jurislava, 1357.,¹⁰¹ te u potvrdi kralja Ludovika la-pačkim plemićima. Čini se da već prilikom toga prvoga spomena Slovinja nije bio živ, a ujedno su to u vrelima i jedini izravni Jurislavovi spomeni. Njegov sin bio je već spomenuti Jakov, koji je pred Ninskim kaptolom 1367. zatražio prijepis Ludovikove potvrde. Osim toga, Jakova vrela bilježe još jednom indirektno oko 1381. Prilikom kupoprodaje zemlje između pripadnika roda Karinjana, Jakovljeve zemlje u Kokićanima i Butini navode se kao granične s prodanim.¹⁰² U travnju 1387. Jakovljeva kći Jelena, supruga zadarskoga plemića Antuna, sina pokojnoga Kolana de Butuano, daje zabilježiti svoju posljednju volju te je vjerojatno nedugo potom i preminula.¹⁰³ U

⁹⁸ DAZd, SZB, Iohannes de Calcina, b. III, fasc. V/7, 333' (17. 5. 1451., XIV.); ... *ser Marchsa Charignanin quondam Chruhogne de Carino ...*; usp. Antoljak, Izumiranje, str. 355.

⁹⁹ Listine, sv. IX, str. 134-135; ... *zudesi zuradi ... Maressa Carinanin ...*; usp. Antoljak, Izumiranje, str. 355.

¹⁰⁰ DAZd, SZB, Nicolaus Benedicti, b. I, fasc. I/15, 8-9' (20. 2. 1453., II.); ... *nobilis vir comes Merchsa generationis Karin filius Cruhouine de progenie Iurieuich ...*; usp. Antoljak, Izumiranje, str. 355, gdje je pogrešno transkribirana riječ *progenie*; Majnarić, Plemićka obitelj Kučića, str. 42, gdje je isprava pogrešno datirana u 1453. godinu.

¹⁰¹ Usp. bilj. 71.

¹⁰² AHAZU, PP, ACI, 45' (s. d.); ... *terra Iacobi de Charino ...*

¹⁰³ DAZd, SZB, AR, 34' (26. 4. 1387., X.).

travnju 1390. vrela bilježe Grakonju (Grahonju), sina tada pokojnoga Jakova, kako za 80 malih libara prodaje četiri čestice zemlje, ukupne veličine 12 i pol gonjaja, zadarskom plemiću Bogdulu, pokojnoga Vida de Rubea. Budući da je prva čestica, veličine dva gonjaja, bila nasadeni vinograd, određeno je da će Bogdul davati naknadu Grakonji u iznosu četvrtine uroda. Druga čestica od pet gonjaja također je bila vinograd, a treća čestica od dva gonjaja te četvrta od tri i pol gonjaja oranice. Prve tri čestice bile su smještene u Butincima, a četvrta u Dupčanima pod Nadinom.¹⁰⁴ Kao granice prodanih gonjaja spominju se zemlje ostalih Karinjana, o čemu više dalje u tekstu.

Od ostalih Jurislavovih sinova vrela su zabilježila Grgura i Borina. Prvi put su zabilježeni zajedno, 1379. kao pristavi plemićkoga stola Lučke županije, u već spomenutoj presudi zadarskim plemićima Nosdronjama u svezi s nekom zemljom u selu Draginiću.¹⁰⁵ Grgur je zapisan kao jedan od dužnika zadarskoga suknara Mihovila,¹⁰⁶ a u studenom 1385. Lipica udovica pokojnoga Grgura, sina tada također pokojnoga Jurislava, pred Zadarskim kaptolom zapisuje čin kojim je, kako se čini, zamijenila s braćom Tomom i Jurjem, sinovima pokojnoga Smelelića od roda Mogorovića, neki ždrijeb zemlje u selu Visočane.¹⁰⁷

O Borinu je sačuvano nešto više podataka. U spomenutoj prodaji Grakonjine četiri čestice u travnju 1390., jedna od njih, u Butincima pod Nadinom, graničila je sa zemljom njegova strica Borina.¹⁰⁸ U veljači 1391. karinski plemić Borin pokojnoga Jurislava očituje se da je primio 50 libara miraza od supruge Marije, kćeri pok. Dujma Paladinića s Hvara, koju je zastupao zadarski plemić Bartol pokojnoga Martina de Milana.¹⁰⁹ U kolovozu 1392. Borin Jurislavić prodao je za 230 libara zadarskom trgov-

¹⁰⁴ AHASU, PP, ACI, 40-40' (12. 4. 1390., XIII.); ... *vir nobilis ser Bogdulus condam ser Viti Rubey ciuis Iadre ex vna parte et Grachogna condam Jacobi de genere Charini ex [altera] parte ... dictus Grachogna ... dedit, vendidit et transactauit ... ipsi ser Bodulo ... primo vnam peciam terre vineatam ad teraticum goganiorum duorum uel circa ad mensuram croaticam saluis iuribus laboratoris qui redit quartam partem omnium frugum preuenientium in eis annuatim dandam expensis laboratoris in villa Nadino in domo domini dicti teratici positam sub Nadino in Butinci ... Item vnam aliam peciam terre vineatam ad terraticum goganiorum quinque uel circa ad dictam mensuram saluis iuribus laboratoris ut supra positam in dicto loco ... Item vnam aliam peciam terre aratorie goganiorum duorum uel circa que se tenet cum supradicta pecia terre vineata a parte boreali. Item vnam aliam peciam terre aratorie goganiorum trium cum dimidio uel circa mediante vna mozeria positam sub Nadino in Dubčane ...*

¹⁰⁵ Miscellanea, sv. 2-4, dok. 24, str. 42-44; ... *Gregorio Iurislau de Karino, Borino fratre eius ... sibi in pristaldos adiunctis ...*; usp. bilj. 84.

¹⁰⁶ Stipišić, *Inventar*, br. 362, str. 202; ... *Gregorius Gurislauich de Carino dare debet in duabus postis dicto condam ser Micouillo libras tres et soldos decem et septem paruorum ... libras III soldos XVII paruorum ...*

¹⁰⁷ AHASU, PP, ACI, 19' (15. 11. 1385., VIII.); isprava nije očuvana u cijelosti; ... *Thomam et Georgius fratres et filii condam Smeleliha de generatione Mogorouich ex vna parte et domina Lipica vxor condam Gregorii condam Iurislau de Charino ex altera parte ... dicti Thomas et Georgius fratres ... dederunt, donauerunt et traddiderunt ... ipsi domine Lippice vxori tunc(?) Georgii ... vnam sortem terre ... positam in Visočane ... domina Lippica ... titullo et nomine permutationis et boni cambii dedit, permutauit ... ipsis Thomo et Georgio fratribus ... positam (?) (in villa) Visočane de Lucha ...*

¹⁰⁸ Usp. bilj. 104; ... *borea Borini condam Iurislau de Charino ...*

¹⁰⁹ AR, ACI, dok. 25, str. 141-142; ... *ser Bartolo condam ser Martini de Millano nobile ciue Iadre uice et nomine domine Marie uxoris ser Borini condam Iurislau de Quirino de genere Quirinorum et filie condam*

cu Ivanu pokojnoga Jurmana četiri ždrijeba oranica u selu Dobruča vas.¹¹⁰ U veljači 1393. Borin je zamijenio zemlje sa šogoricom Lipicom, udovicom Grgura. Borin je tom zamjenom dobio ždrijeb u Polači, koji je Lipici pripao kao udovici na doživotno uživanje, a dao joj je vlastiti ždrijeb u selu Tihlići te se obvezao da od Lipičinih nasljednika neće tražiti povrat toga ždrijeba.¹¹¹ Isti dan pred istim bilježnikom, Artikucije iz Rivignana, zabilježen je čin kojim je Borin rečeni ždrijeb zemlje u Polači prodao stanovniku Zadra trgovcu Jurju pokojnoga Miroslava za 50 zlatnika. Pritom, na Borinovu molbu kao garant Jurju, u svim eventualnim sporovima u kojima bi netko potraživao prodani ždrijeb, pojavljuje se svećenik Andrija pokojnoga Misečana, prior ubožnice sv. Martina u Zadru.¹¹² To je ujedno zasad posljednji poznati Borinov spomen. U rujnu 1413. Marija, tada Borinova udovica, daje sinu Zaninu, iz braka s tada pokojnim Šimunom pokojnoga Zanina Gallele, posjed u selu Blato.¹¹³ Zaninova mogućnost primanja zemlje podrazumijeva određenu dobnu zrelost, što pak svjedoči da je Marija najprije bila supruga Borina, a potom Šimuna te da je nedugo nakon 1393. Borin umro.

Premda u vrelima ovom prilikom nisu potanje identificirani, valja naglasiti da su se Borinovi potomci koristili patronimikom Borinić. Naime, 1505. pred Skradinskim kaptolom je zabilježeno da je Juraj, sin pokojnoga Jurja Borinića, prodao Jurju Korla-

Duymi Paladinich de Lesna ex parte vna et ipso ser Borino ... ser Borinus ... fuit confessus et contentus ac recognouit expresse se habuisse et recepisse ... ab ipsa domina Maria eius uxore dante et solvente in dotem, pro dote et dotis nomine libras quingentas soldorum paruorum ...

¹¹⁰ AR, ACI, dok. 45, str. 205-207; ... *nobile viro Borino Iurislauich de Quirino de genere Quirinatorum ex parte vna et Iohanne merçario condam Iurmani ciue et habitatore dicte ciuitatis Iadre parte ex altera ... Borinus Iurislauich de Quirino ... dedit, uendidit et tradidit ... dicto Iohanni merçario ... suas quatuor sortes terre aratorie a ... positas in villa uocata Dobruchie uas ... pro precio et nomine precii librarum ducentarum triginta soldorum paruorum ...*

¹¹¹ AR, ACI, dok. 53, str. 225-228; ... *nobile domina Lipiça relicta condam nobilis Gregorii Iurislauich de Quirino de genere Quirinatorum ex parte vna et nobile Borino filio condam nobilis Iurislai de Quirino de dicto genere Quirinatorum parte ex altera ... domina Lipiça ... dedit, tradidit et permutauit predicto Borino ... totam et integram vnam suam sortem terre aratorie super qua residere solebat quidam vilicus nomine Mateus et quam sortem terre ipsa domina Lipiça possidere habebat in eius uita et usque ad eius mortem tamquam uidua relicta dicti quondam Gregorii ... positam in villa uocata Palacium ... ipsi Borino ... dicte domine Lipiçe ... dicte sortis terre permutate ... vna sorte terre aratorie ... posita in villa uocata Ticlichi ...*

¹¹² AR, ACI, dok. 54, str. 228-231; ... *nobile viro Borino filio condam nobilis Iurislai de Quirino de genere Quirinatorum ex parte vna et Georgio merçario condam Miroslai ciue et habitatore dicte ciuitatis Iadre parte ex altera ... Borinus ... dedit, uendidit et tradidit dicto Georgio merçario ... vnam suam sortem terre aratorie super qua residere solebat quidam vilicus nomine Mateus ... positam in villa uocata Palacium ... ipsius Borini uenditoris instantia, precibus et mandatis, presbiter Andreas quondam Messeçani cuius Iadre prior hospitalis sancti Martini de ante dictam ciuitatem Iadre ... pro omnibus et singulis contentis in litteris presentibus ... deffendere, disbrigare et excalumpniare ...*

¹¹³ DAZd, SZB, Articutus de Riugnano (dalje: AR), b. III, fasc. XII, 69'-70' (23. 9. 1413., VII.); *Domina Maria filia quondam ser Duymi Paladinich de Lesna et relicta quondam nobilis viri ser Borini de Quirino de genere Quirinatorum de Croatia ex nimio amore que gerit infrascripto ser Zanino eius filio ... donauit ... ser Zanino filio suo et filio olim ser Simonis filii quondam ser Zanini de Gallellis nobili ciui Iadre ... totam et integram vnam suam possessionem ... positam in districtu Iadre in villa uocata Blata ...*

toviću, također izdanku roda Karinjana, zemlje u selima Tihličić, Slano i Vukšić.¹¹⁴ Pritom ostaje upitno je li Juraj Borinić, Borinov unuk ili praunuk.

U vrelima je zabilježeno i nekoliko pripadnika roda Karinjana za koje se smije pomišljati, ali ne može nedvojbeno utvrditi, da su također pripadali ogranku poteklom od kneza Slovinje.

Prije svega, u veljači 1391. kad Vladiha i rođak Andrija, kao izvršitelji oporuke Šimuna iz roda Lasničića, dopuštaju njegovoj udovici Margariti prodaju neke zemlje, to čine u nazočnosti Borina Borislavića iz Karina.¹¹⁵ Potonji je nedvojbeno pripadao rodu Karinjana, a kako osoba s tim imenom, koliko je poznato, više nije zabilježena u vrelima, možda je prilikom zapisa isprave bilježnik pogriješio pa je zapravo riječ o Borinu Jurislaviću. U protivnom taj spomen otkriva još jednu granu roda Karinjana.

U zapis što ga je zadarski Kaptol sastavio u ožujku 1411. na zahtjev Karla pokojnoga Butka Kačića, o svjedočanstvu niza plemića i sudaca sudačkoga stola u Podgrađu, kojim je potvrđeno da je Mihovil Mihaljević, pokojnoga Ivana, pripadnik roda Kačića, kao jedan od sudaca spominje se Marin Slavutinić.¹¹⁶ U studenom se pak u nekom dopisu središnjih upravnih organa u Mlecima spominje da je Marin iz Karina.¹¹⁷ U kolovozu 1417.,¹¹⁸ veljači 1419.¹¹⁹ i rujnu 1428.¹²⁰ ponovno se spominje kao sudac u Podgrađu. Marin je nedvojbeno pripadao rodu Karinjana, a na temelju sličnosti imena kneza Slovinje s Marinovim patronimičkim prezimenom, moguće i Slovinjinoj grani roda. Na temelju sličnosti patronimičkih prezimena možda se jednak zaključak možda primijeniti i za Vida Matanića pokojnoga Mateja Slavčića iz Karina koji se

¹¹⁴ Magyar Országos Levéltár, Arhiv diploma i povelja/DL 46710 (30. 4. 1505.; in vigilia apostolorum Philippi et Iacobi); ... nobilis Georgius filius condam nobilis Georgii Borinich de Karina generacionis nobilium Karinani sua ac fili sui Mathie carnali nec non consortis Katharine personis ... vnam suam porcionem in villa Tihlichy, in villa Slani et Vychichy vocata omnis iuris titulo spectantem et pertinentem in possessione seu villis in districtu Karini comitatus Luke nobili Gergio Korlathouich generacionis Karinani sibi et suis heredibus pro centum vigintiducatis ... vendidit ...

¹¹⁵ AR, ACL, dok. 23, str. 136-138; ... in presentia ser Budislai Misserich de Briberio et ser Borini Borislauih de Quirino ...; usp. bilj. 90.

¹¹⁶ Ta je isprava objavljena u: Majnarić, Plemićka obitelj Radinića, str. 18-19.

¹¹⁷ Listine, sv. VI, dok. 189, str. 200-201; ... litteras ... recepimus, continents nova, que habuistis de gentibus inimicis per quemdam Marinum Slavoonich nobilem de Carino etc ...

¹¹⁸ Arhiv Franjevačkog samostana sv. Lovre u Šibeniku, Perg. maiores, br. 20; ... nec non et iudices sedis castri Ostriuice de Luca Martinus Slauutinich de Carino ...

¹¹⁹ Antoljak, Izumiranje, str. 354.

¹²⁰ Donato Fabianich, *Storia dei frati minori dai primordi della loro istituzione in Dalmazia e Bossina fino ai giorni nostri*, vol. 1, Zara 1863, str. 435-436; ... Marin ac (!) Zlanutinich de Carino, ... iudices iurati sedis dicte Luke ...; ta se isprava kasnije našla kao krivo datirani transumpt (u rujnu 1443.) u ispravi o pravu Nikole Zrinskoga na zemlje u selu Hrašćeviča: Hrvatski državni arhiv (dalje: HDA), fond br. 25, Neoregistrata acta (dalje: NRA), fasc. 316, br. 35; a dijelom je objavljena u: Mladen Ančić, Parba za dio naslijeđa banovca Jakova Šubića Bribirskog, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 36, Zadar 1994., str. 309-352, ovdje str. 325.

spominje 1473. prilikom prodaje svoje zemlje u selu Čerinci.¹²¹ No, ipak je vjerojatnije da je Matej Slavčić, sin nekoga Slavka, u vrelima do sada nezabilježenoga pripadnika roda Karinjana.

Treći ogranak roda Karinjana potekao je od Marina, koji je u vrelima zabilježen tek neizravno, kao pokojnik, kad se spominju njegovi sinovi. Sin mu Rusin vjerojatno 1381. prodaje nećaku Ratku sve svoje posjede i imovinu u selima Karli i Borlić,¹²² te s rođakom Grgurom pokojnoga Mateja daruje Lapčanima Žuvelu Žuveliću i Stjepanu Markoviću iz Podnadina, tri čestice zemlje od devet gonjaja. Oranice su se nalazile u selima Kokićane i Butina, a dva gonjaja vinograda također u Butini.¹²³ Čini se da je tom činu nazočio i Ratko te se složio s darovanjem.¹²⁴ Napose je u kontekstu radnje zanimljivo da su Rusin, Ratko i Grgur zabilježeni kao *de Charino de genere Lapçane*. Rusin se još spominje s bratom Jurjem – bez poblizega nadnevka zabilježeni kao dužnici suknara Mihovila za iznos od 12 malih solida.¹²⁵

Već su navedene okolnosti u kojima se spominjao Marinov sin Radoslav. Marinov drugi sin bio je Martinuš, koji je u vrelima također zabilježen tek neizravno, kad se spominje njegov sin Ratko. Da je Martinuš bio Marinov sin nedvojbeno potvrđuje zapis iz veljače 1395. Tada je Frančeskina, udovica zadarskoga plemića Mihe pokojnoga Ivana de Martinussija, izvršiteljica suprugove oporuke i skrbnica sina Šimuna, imenovala Ratka pokojnoga Martinuša Marinića zastupnikom pred sudom u Podgrađu u parnici koju je u svezi s nekih ždrjebova zemlje u selu Lišani vodila s Grgurom pokojnoga Jurja od roda Šubića iz Bribira.¹²⁶

¹²¹ Anzulović, Područje sela Korlata, str. 256.

¹²² AHAZU, PP, ACI, 46 (s. d.; isprava je vrlo oštećene i dio joj nedostaje); ... *Ruxam condam Marini de Charino de genere Lapçane ex vna parte et Ratchus condam Martinussii de Charino, ecciam de genere Lapçane, ex altera parte ... dictus Ruxam per se et suos heredes et successores dedit, vendidit et transactavit ... et pertinentiis ipsi quarte parti spectantem et pertinentem quam dictus venditor habet in villa Carli et in pluribus peciis ... cum omni et toto eo quod ipsi venditori tangit in villa Borlichi ...*

¹²³ AHAZU, PP, ACI, 45' (s. d.; dio isprave nedostaje); ... *Ruxam condam Marini de Charino de genere Lapçane et Gregorius condam Mathey de Charino, eciam de genere Lapçane, ex vna parte et Çuuelus Çuuelich de Podnadino et Stipanus Marchouich ecciam (!) de Podnadino ambo de genere Lapçane ex altera parte ... dederunt, vendiderunt et transactauerunt ... tres clappis (!) terre gognaiorum nouem ... vnus est terre aratorie positus in villa Chochichine ... Et secundo clappo terre aratorie qui positus est in Butina ... Et terri tertio clappo gognaiorum duorum uel circa vineatus (!) ad vineam qui positus est in Butiana (!) ...*

¹²⁴ Naime, nedostaje upravo dio dokumenta koji bilježi ime osobe kojoj je pokojni Martinuš bio otac: ... *condam Martinussii de Charino etiam de genere Lapçane ...*; najvjerojatnije se pritom radilo o Ratku, jer se on već spominje u vezi s transakcijom s Ružom. Da daje svoj pristanak tom činu svjedoče jedine očuvane riječi tog dijela isprave: ... *presens fuit et promixit non ... aliqua ratione uel causa, modo uel ...*

¹²⁵ Stipišić, *Inventar*, br. 391, str. 207; ... *Georgius Marinich frater Russini de Carino dare debet dicto condam ser Micouillo soldos duodecim paruorum ... soldos XII paruorum ...*

¹²⁶ DAZd, SZB, PS, ACI, 529-529' (8. 3. 1395., III.); ... *Nobilis domina Franceschina relicta quondam ser Miche quondam Iohannis de Martinussio ciuis Iadre ut commissaria dicti quondam ser Miche et nobilis uir ser Simon eius filius ac filius, heres et commissarius dicti quondam ser Miche ... fecerunt ... nobilem uirum Ratcum quondam Martinussii Marinich de Carino ... nuncium specialem ... specialiter in litem ... quam*

Osim već navedenih spomena, Ratko je zabilježen u još nekoliko prilika. U ožujku 1389. prodao je za 100 zlatnika ždrijeb oranica, u više čestica, u selu Tihlići svećeniku Andriji pokojnoga Misećana koji je tada službovao u zadarskoj katedrali sv. Anasztazije.¹²⁷ U studenom 1392. Ratko je spomenut u svezi sa transakcijom zanimljivom za poznavanje ondašnjega svakodnevlja te gospodarskih mogućnosti plemstva. Tada su Cvitoj Stipković i njegov sin Vučina, oba od roda Lapčana iz sela Tihlići, prodali četvrtinu sela Bruška veličine dva ždrijeba, te sve obradive zemlje u veličini ždrijeba koje posjeduju u selu Tihlići svećeniku Andriji pokojnoga Misećana tada prioru ubožnice sv. Martina u Zadru. To su učinili da bi u potpunosti isplatiti Ratka za konja kojega je prodao Cvitoju.¹²⁸ Konačno, u listopadu 1392. Ratkova supruga Rita, koja je stanovala u Zadru, bilježi oporuku i ubrzo je nakon toga preminula.¹²⁹ Valja naglasiti da njegov brak s Ritom, napuljskom plemkinjom i udovicom Petra de Belantea, plemića koji je uživao podjednako veliki ugled u Napulju te u Ugarskom i Hrvatskom kraljevstvu, svjedoči o Ratkovoj društvenoj etabliiranosti, ali i gospodarskim mogućnostima.

Tek u jednom slučaju vrela su zabilježila Ratkova brata Blaža, u svibnju 1389. prilikom već nekoliko puta spomenute prodaje zemlje i dvora u selu Dobruča vas. Tada je Blaž za 36 malih libra prodao Vladihi Jurjeviću dvor s polovicom pripadajućega mu posjeda, a što je nekoć posjedovao Vladihin otac. Budući da je Blaž u

habet ... coram curia et sede ac iudicio Podgradie ... cum nobile viro comite Gregorio filio olim comite Georgio de Breberio de genere Subich ...

¹²⁷ AHAZU, PP, ACI, 30 (18. 3. 1389., XII.); ... *dominus presbiter Andreas sancte Anastesie de Iadra condam Masočanii de Iadra ex vna parte et Ratchus condam Martinusii de Charino nunc habitator ladre ex altera parte ... dictus Ratchus Martinussii ... dedit, vendidit et transactauit ... domino presbitero Andree sancte Anastasie de Iadra condam Misočanii de Iadra ... vnam suam sortem terre gognaiorum tregintam duorum terre aratorie ... dicta sors terre posita est in dicta villa Thiceclich comitatus Ostrouice in pluribus et diuersis clapis terre ... Et hoc pro precio et nomine precii ducatorum centum auri et auro boni et iusti ponderis ...*

¹²⁸ AR, ACI, dok. 48, str. 212-215; ... *presbitero Andrea quondam Messečani de dicta ciuitate ladre priore hospitalis sancti Martini de ante dictam ciuitatem ladre ex parte vna et Ciuitoio Stipcovich de villa Ticlichi de genere Lapčanin et Volcina de dicto genere Lapčanin ipisus Ciuitoii filio parte ex altera ... propter multas ipsorum Ciuitoii et Volcine necessitates in quibus infrascriptus emptor succurerit eisdem a iamdiu tempore famis et quia etiam eidem Ciuitoium nunc soluere oportet Ratco Martinusseuich de Quirino pro vno equo ipisus Ratchi partium relatione ... dederunt, uendiderunt et tradiderunt presbitero Andree ... totam et integram eorum quartam partem ville uocate Brusche ... Quam quartam partem ville predicte esse conuenierunt et dixerunt sortes duas terre laboratorie ... item omnes et singulas suas terras quas habent in villa uocata Ticlichi et in eius districtu et pertinetiis quas esse asseruerunt sortem vnam terre laboratorie ...*

¹²⁹ DAZd, SZB, AR, b. V, fasc. III, 90-90' (15. 10. 1392., I.). Za analizu te sadržajno dosta zanimljive oporuke na ovom mjestu, međutim, nema dovoljno prostora. Može se tek spomenuti da je Rita iz prvoga braka s Petrom de Belante imala tri sina, Franju, Petruča i Karluča, koja su ju većim dijelom i naslijedila. Braća se kao maloljetni spominju početkom 1379.; usp. Emilio Scapin, Il notaio «Zaratino» Pietro Annobono da Sarzana nelle trascrizioni di Giuseppe Praga, *Atti e Memorie della Società Dalmata di Storia Patria*, vol. 11, Venezia 1983., str. 175-217, ovdje dok. VI, str. 184-186, dok. IX, str. 187-188. Petruč i Karluč se spominju i u svezi s obućom, koju je njihova majka Rita de Rubeio iz Napulja naručila od zadarskoga majstora Ivana, sina Bogdana; usp. Nada Klaić, »Fratela artis calegariorum de Iadra«, u: *Spomenica Josipa Matasovića (1892 – 1962)*, ur. Igor Karaman, Zagreb 1972., str. 135-149, ovdje str. 144.

studentom 1401. isplatio sumu za koju je Vladiha kupio kuriju, ugovor je poništen, a kurija vraćena Blažu.¹³⁰

Vjerojatno je jedan od Marinovih potomaka, moguće i sin, bio Ivan pokojnoga Marina koji se u ožujku 1433. spominje kao jedan od pristava plemićkoga suda u Podgrađu.¹³¹ Taj je možda identičan Ivanu Mariniću koji se 1444. spominje kao jedan od predstavnika sela Tihlići prilikom sklapanja ugovora o gradnji seoske crkve.¹³²

Četvrti ogranak roda Karinjana potekao je od Matije/Mateja koji je neizravno zabilježen u potvrdi kralja Ludovika kao Ivanov otac. Poznat je i njegov sin Grgur (*Gregorius condam Mathey de Charino, eciam de genere Lapçane*), koji je vjerojatno 1381. s Rusinom, Marinovim sinom, darovao dvojici Lapčana iz Podnadina tri čestice zemlje od devet gonjaja u selima Kokićane i Butina.¹³³ U travnju 1390. Dioniz pokojnoga Ivana Matijaševića od roda Karinjana (*Dionisio filio condam Iuanni Mathiasseuich de loco Quirini de genere Quirinorum*), uz dopuštenje brata Jurja (*Georgii eius fratris et filii dicti condam Iuanni Mathiasseuich de dicto genere Quirinorum*), prodaje rođaku Vladihi jedan i pol ždrijeb zemlje s kućom u selu Polača za 300 malih libara.¹³⁴ To je jedini zasad poznati Dionizov spomen, a Jurja vrela bilježe još nekoliko puta. U srpnju 1392., uz dopuštenje rođaka Vladihe, za 40 zlatnika prodao je 25 gonjaja oranica smještenih u gornjem polju sela Jagodno zadarskom stanovniku i trgovcu Jurju pokojnoga Miroslava.¹³⁵ U ožujku 1411. daje česticu zemlje u selu Dobruča vas Nikoli Kozmiću, stanovniku Zadra.¹³⁶ U veljači 1416. Jurjeva udovica Vlada, kći Vlatka *de Crupaç* prodaje sva svoja dobra u selu Viktoriščina Jakovu Žuveliću od roda Viktorića iz Nadina.¹³⁷

¹³⁰ Usp. bilj. 86; ... M^o CCCC primo, indictione decimam, die XX III° mensis nouembris. Actum et capitulo Iadrensi cassellatum et cancellatum fuit dictus contractus de mandato dicti Vladiçhe pro eo maxime quia confessus fuit penes se habuisse et recepisse a dicto Blaxio dictum pretum (!) triginta sex librarum et sibi restituuisse dictam curiam et terram ideo cassellatum et cancellatum fuit.

¹³¹ Listine, sv. IX, str. 134-135; ... Johani filio condam Marini de Carmo generationis Lapzanorum, pristaldis ad hoc datis hanc sentenciam ...

¹³² Ivo Petricioli, Prilog zadarskim graditeljima XIV i XV stoljeća, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, sv. 20, br. 20(9), Zadar 1980.-81., str. 29-41, ovdje str. 31-32, 39-40; usp. Anzulović, Područje sela Korlata, str. 274.

¹³³ Usp. bilj. 123.

¹³⁴ Usp. bilj. 89.

¹³⁵ Usp. bilj. 91.

¹³⁶ IT, ACI, 26 (29. 3. 1411., IV.); ... Gregorius quondam Iohannis Mathesseuich de Carino ... dedit, cessit, tradidit, concessit atque donauit Nicole Cosmich habitatore Iadre ... vnam suam peciam terre ... posite ad Dobrognouas in loco vocato ad Camigne ...

¹³⁷ IT-TP, ACI, 155-156 (22. 2. 1416., IX.); ... Jacobus Zauellich de genere Victorich de Nadino ex vna parte et Vlada relicta Georgii de carino et filia quondam Vlatchi de Crupaç ex alia parte ... Jacobus Zouellich ... dedit, vendidit, tradidit atque concessit dicte Vlade ... omnes et singula suas possessiones que et quas habet in villa Victorischina ... et hoc pro precio et nomine precii librarum centum parvorum ...; o nekim pripadnicima roda Viktorića, među kojima je i Jakov Žuvelić, usp. Majnarić, Plemićka obitelj Radinića, str. 11-12.

Peti ogranak roda potekao je od Mrdeše koji se neizravno spominje u siječnju 1350. kao Stjepanov otac.¹³⁸ Uza Stjepana vrela bilježe i njegova brata Andriju (Jadro). Vinogradi potonjega spominju se kao granični s dvije od više čestica zemlje pod Nadinom, koje je Dragoslav Grupčić od roda Viktorića, stanovnik Zemunika, u prosincu 1388. prodao Bogdulu de Rubeu, te u veljači 1389. kad je Dragoslavov sin Petar potvrdio tu prodaju.¹³⁹ U ožujku 1390. Andrija Mrdešić prodaje za 550 dukata čitav posjed od pet ždrjebova zemlje u selu Polača zadarskom protomajstoru Andriji pokojnoga majstora Deše.¹⁴⁰ Isti dan je zabilježen, čini se, neki dodatak toj kupoprodaji,¹⁴¹ a tri dana kasnije i prijepis još nekoga dodatka toj kupoprodaji dogovoren pred Ninskim kaptolom.¹⁴² U lipnju se spominje da Andrija posjeduje zemlju u Podnadinu u Butincima, kad je navedena kao jedna od graničnih s nekoliko čestica zemlje, koje je njegov rođak Grakonja prodao Bogdulu de Rubeu.¹⁴³ U veljači 1392. spominje se s rođakom Vladihom kao jedan od izvršitelja oporuke Šimuna iz roda Lasničića.¹⁴⁴ U siječnju 1393. očituje se da je zadarskom trgovcu tkaninama Šimunu pokojnoga Macola dužan 121 libru i 12 malih solida.¹⁴⁵ U veljači 1403. spominje se Andrijina oporuka te je najvjerojatnije nedugo prije toga on umro.¹⁴⁶ Koliko je za sada poznato ženio se dvaput. U travnju 1383. oporuku je dala zapisati supruga mu Margarita,¹⁴⁷ a u

¹³⁸ Usp. bilj. 68.

¹³⁹ AHAZU, PP, ACI, 28' (26. 12. 1389., XII.); ... *de borea vinea Iadri Merdesich de Charino ...*; AHAZU, PP, ACI, 29 (7. 2. 1389., XII.); ... *de borea vinea Iadrii Merdesich de Charino ...*

¹⁴⁰ AHAZU, PP, ACI, 28' (26. 12. 1389., XII.); ... *vir magister Andreas protomagister condam magistri Desse protomagistri de Iadra ex vna parte et vir nobilis Iadrius Mardesich de Charino ex altera parte ... dictus Iadrius venditor ... dedit, vendidit et transactavit ... ipsi magistro Andree ... vnam suam possessionem quam ipse venditor habet in villa Polace quinque sorcium terre ... Et hoc pro precio et nomine precii ducatorum quingentorum et quinquaginta boni auri et iusti ponderis in auro ...*

¹⁴¹ Nikola Jakšić, Regesti zagubljenih zadarskih kaptolskih isprava na razmeđu XIV. i XV. stoljeća (dalje: VF, ACI), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 40, Zadar 1998., str. 81-95, ovdje, br. 46, str. 94; 1390. 3. marzo: *Instrumento in forma privileggio, contiene compromessa per proto Andrea quondam Dessa dal Jadria Merdesich da Carino di cinque sorti di terreno poste in villa Polacca per 550 d'oro. Confini della villa Polacca: de traversa villa Craschievich, de sirocco villa Jagodno, de quirina villa Blashiane, de borea villa Biccine.*

¹⁴² VF, ACI, br. 44, str. 94; 1390. 6. marzo: *Instrumento in forma privileggio, contiene compromessa per proto Andrea quondam Dessa habitator di Zara dal nobile signor Andrea quondam Medressa da Carin di 5 sorti di terreno posto in Villa Polacca per ducati 550 d'oro (fatto dal Capitolo di Nona a Nona).*

¹⁴³ Usp. bilj. 104; ... *de sirocco Iadrius Mardesich ...*

¹⁴⁴ Usp. bilj. 90.

¹⁴⁵ AR, ACI, dok. 52, str. 223-225; ... *ser Andrea Merdesich de Quirino de genere Lapčanin alias Quirinatorum ex parte vna et Simone drapario quondam Maçoli draparii ciue et habitatore dicte ciuitatis Iadre parte ex altera ... ser Andreas ... fuit confessus ... dare, soluere et restituere ... eidem Simoni libras centum vigintiunam et soldos duodecim paruorum factis, summatis et calculatis omnibus et singulis rationibus quas dictus ser Andreas facere habuit cum eodem Simone de toto tempore preterito usque in presentem diem ...*

¹⁴⁶ VF, ACI, br. 49, str. 95; 1403. 4. genaro: *Testamento in forma di privileggio, che contiene ili testamento del quodam Andrea Merdesich nobile di Carino.*

¹⁴⁷ DAZd, SZB, Iohannes de Casulis, b. 1, fasc. 3/1, 39; tom se prilikom spominje i Mikac, Margaretin sin iz braka s tada pokojnim Filipom Klapcem (*Clapach*).

svezi s njegovom oporukom krajem 1404. spominje mu se druga supruga, udovica Dobra stanovnica Zadra.¹⁴⁸

U vrelima se mogu pratiti pripadnici još jednoga ogranka roda. Naime, u rujnu 1385. spominje se Vuk pokojnoga Ivana Bumbića/Bombića iz Karina u svezi s primitkom 90 zlatnika i 240 malih libara, odnosno za privilegij kojim je Stjepanu Vučine Boškovića, uz određene uvjete, na sedam godina dao pravo korištenja prihoda od žita i vina 16 kmetova u selu Mokle.¹⁴⁹ U travnju 1390. spominju se njegove zemlje na jugoistočnoj granici sela Praskvić, kad Milka pokojnoga Ivaniša iz istoga sela, uz pristanak više rođaka, prodaje Stjepanu sinu pokojnoga Radoslava sve što posjeduje u selu Praskvići, osim gonjaja zemlje koji je Vuk već prodao.¹⁵⁰ U rujnu 1410. spominje se pak Jurko Bombić iz Karina kao dužnik zadarskoga trgovca Ivana Jurmanića.¹⁵¹ Godine 1445. Jurko se spominje kao *comes sedis Carino comitatus Luce* te posjeduje zemlju u selu Mokle.¹⁵²

Spomeni svjedoče da je Vuk bio iznimno imućan. Jurko je najvjerojatnije bio njegov sin, a Bombići/Bumbići su u zadarskom zaleđu zabilježeni sve do kraja XV. stoljeća, jer se kao svjedok pravnoga čina 1490. spominje Juraj Bumbić iz sela Mokle.¹⁵³ Posredno pak spomenuti Vukov otac Ivan možda je identičan Ivanu ocu Radoslava koji se spominje u potvrdi kralja Ludovika. U tom bi slučaju Vuk i Radoslav bili braća.

Na kraju je potrebno spomenuti i pripadnike roda čija se uža obiteljska pripadnost nije uspjela ustanoviti. Riječ je o Gradini pokojnoga Pribislava iz Karina, koji je u svibnju 1390. za 400 libara prodao zadarskom stanovniku Andriji pokojnoga Deše ždrijeb i pol zemlje u selu Polača,¹⁵⁴ te Radoša pokojnoga Budislava koji se spominje u ožujku 1400.¹⁵⁵

¹⁴⁸ IT-TP, ACI, 5–6 (30. 12. 1404., XIII.); ... *Domina Dobra relictā quondam Andrea Mercedesich de Carino habitatrix ladre* ...

¹⁴⁹ AHAZU, PP, ACI, 16'-17 (5. 10. 1385., VIII.); ... *nobilis vir Vulch condam Iohannis Bumbigh de Carino ... fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse ... a Stephano filio Vulcine Boschouighde ladra ducatos auri boni et iusti ponderis nonaginta et libras ducentas et quadraginta denariorum parvorum, pro quibus denariis et precio idem Vutchi ... dedit nomine affictus et redditus dicto Stephano ... recipienti ad utendum et fruendum pro certo reddito et affictu medietatem sexdecim iobagionibus videlicet fructus et redditus tocius baldi et vini et aliorum redituum dicte medietatis dictorum iobagionum in villa vocata Mobili ...* Valja napomenuti da je najvjerojatnije riječ o selu Mokle, koje je, međutim, pogrešno zapisano.

¹⁵⁰ AHAZU, PP, ACI, 41-41' (25. 4. 1390., XIII.); ... *confines tocius dicte ville Prasquiqui ... de traversa villa Charini, de sirocho Volch Bombich de Charino* ...

¹⁵¹ IT, ACI, 25 (2. 9. 1410., III.); ... *Jurcho Bombich de Carino tanquam principalis* ...

¹⁵² Anzulović, Područje sela Korlata, str. 254.

¹⁵³ HDA, fond br. 25, NRA, fasc. 316, br. 35.

¹⁵⁴ VF, ACI, br. 45, str. 94; 1390. 23. *maggio: Instrumento in forma di privileggio, contiene la compromessa per proto Andrea qondam Dessa habitator di Zara dal Gradino quondam Pribislavo da Carin di sorte 1, 1/2 di terreno posto in villa Polaca per denari 400 de piccoli. Confini della detta villa: de traversa villa Craschievich, de sirocco villa Jagodno, de quirina villa Blashiane, de borea villa Biccine.*

¹⁵⁵ Šišić, Priručnik, str. 502; *Rados quondam Budislavi de Carino de genere Lapsanorum de terris in comitatu luke.*

Provedena identifikacija potvrđuje da su se u vrelima različito bilježili Karinjani i rodonačelnici toga roda, lapački plemići kojima je kralj Ludovik potvrdio pravo na Karin. Pritom svakako u obzir treba uzeti i pitanje koliko je pojedini kaptolski pisar stvarno razumio složene hrvatske društvene odnose te vjerno prenosio hrvatsko nazivlje, što je svakako ovisilo o dovitljivosti pojedinih pisara.

Najveći broj pripadnika roda spominje se tijekom devedesetih godina XIV. stoljeća; na početku XV. stoljeća nestaje dvojna oznaka prema rodu Lapčana i prema Karinu, a nakon 1415. u vrelima pada broj osoba zabilježenih s nazivom Karinjana. Potonje se može tumačiti na nekoliko načina. Naime, Zadarski kaptol kao mjesto javne vjere za šire područje zadarskoga zaleđa, poglavito Lučke županije, kontinuirano je djelovao do 1425. te nakon toga ne postoje vrela koja se odnose neposredno na tamošnje prilike. No, unatoč tome sve manji broj Karinjana zabilježenih u vrelima nužno ocrtava određeni trend. Taj se trend može objasniti grananjem i pretežitim označivanjem pripadnika roda Karinjana obiteljskim imenima. Naime, kao ogranke roda Karinjana treba promatrati obitelji Borinić, Dujmović, Stipković i Korlatović.¹⁵⁶ Premda ta tvrdnja o Stipkovićima iščekuje potanju potvrdu u daljnjim istraživanjima, uz već spomenute Boriniće, Dujmovići i Korlatovići nedvojbeno su potekli od Karinjana.¹⁵⁷ Dapače, početkom XVI. stoljeća u zadarskom se zaleđu napose ističe Juraj Korlatović, čija sudbina zorno prikazuje sudbinu plemstva u doba osmanlijskoga nadiranja, ali i čija je djelatnost, kako se čini, imala veliko značenje i na razini općih prilika te sukladno tome zaslužuje potanju pozornost istraživača.¹⁵⁸

Tijekom druge polovice XIV. i prve polovice XV. stoljeća, osim Karina, pripadnici roda drže zemlje u selima Draginići, Snójaci, Dobruča vas, Polača, Mokle, Tihlić te na prostoru Podnadina (sela Dubčane, Vitoriščina, Butinci). Njihovi posjedi također se navode na granicama sela Cernil (1383.),¹⁵⁹ Bitković (1386.),¹⁶⁰ Butina (1388.),¹⁶¹

¹⁵⁶ Usp. Anzulović, Područje sela Korlata, str. 274. Čini se da autorica promatra i obitelji Dražetić, Božičković, Kolonić te možda Oplanović kao obitelji koje su potekle od roda Karinjana.

¹⁵⁷ O tome svjedoče: Listine, sv. IX, str. 134-135 (1433.); ... nos ... Paulus Corlat de genere Carinorum, ... iudices iurati sedis Podgrady ... i Đuro Šurmin, Hrvatski spomenici, sv. 1, br. 242, Zagreb 1898., str. 361-362 (1492.); ... Mi ... Jorai Dujmović od plemena Karinani ... sutci rotni stola lučkoga ...

¹⁵⁸ O Jurju Korlatoviću usp. vrijedne priloge u: Anzulović, Područje sela Korlata, str. 268-270; Stanko Andrić, Benediktinski samostan svete Margarete u Bijeli, Tkalčić, sv. 9, Zagreb 2005., str. 9-122, ovdje str. 83-100.

¹⁵⁹ AHAZU, PP, ACI, 2' (30. 11. 1383., VI.); *Ex parte uero trauersali a villa Prasquichi vocata non iuxta antiquas metas videlicet iuxta quendam riuum per quem labatur aqua et iuxta terram illorum de Quirino dictus riuus determinat et separat dictam villam Cernul ab aliis.*

¹⁶⁰ AHAZU, PP, ACI, 21 (25. 7. 1386., IX.); ... *sex gognaios uel circa sue terre posite in Bitchouich quibus hii sunt confines et dixerunt : de trauersa de Siroco et de quirina illi de Charino ...*

¹⁶¹ AHAZU, PP, ACI, 27 (15. 11. 1388., XI.); ... *set confines tocuis ipsius loci Butine hii sunt vt dixerunt ... de borea illi de Charino ...*

Božakova gorica (1390.).¹⁶² Kao jugozapadna granica sela Grabrovčani spominje se 1384.-1393. Dolac Dolčane selo karinskoga distrikta,¹⁶³ koji se ujedno spominje 1390. kao sjeveroistočna granica sela Dobruča vas i Praskvići.¹⁶⁴ Kako je u prethodnoj cjelini spomenuto, pojedini pripadnici roda držali su posjede u selima: Jagodno, Meljača, Ušćipak, Murvica, Lemeševo hrašće, Kačina gorica, Kokićane, Karli, Borlić, Podbrižani, a njihove supruge u selima Visočane, Sonković, Topolje i Blato. To potvrđuje da su pripadnici roda posjedovali zemlje i preko granica karinskoga distrikta, a koje su nasljeđivane kroz generacije, ponajprije na području nadinskoga i ostrovičkoga distrikta, nizu sela uz Veliku cestu te u zadarskom distriktu. Premda za to nema pobliže potvrde, najvjerojatnije su se pojedine obitelji roda raselile na posjede koje su držale. Ponajbolje o tome svjedoči primjer sela Polača i Tihlići, u kojima su se pripadnici roda opetovano spominjali kao posjednici, a na području potonjega je izdanak roda, Juraj Korlatović, u prvoj četvrtini XVI. stoljeća posjedovao kaštel.

Raznolika rasprostranjenost posjeda dodatno potvrđuje važnost roda u tadašnjem svakodnevlju. Napose poslovanje s uglednim zadarskim trgovcima te orodivanje sa zadarskim i dalmatinskim patricijatom svjedoči o njihovom društvenom statusu i gospodarskim mogućnostima. Ženidbene veze s drugim hrvatskim plemićkim rodovima te upravne i sudske dužnosti u Lučkoj županiji svjedoče o njihovoj etabliranosti u političko-društvenom okružju Hrvatskoga kraljevstva. U tom se kontekstu napose ističe primjer svojevrzne zaštite koju je Našmanu i braći u sporu s Franjom Draginićem pružio Nikola Bribirski.¹⁶⁵ Premda primjer ne mora nužno biti reprezentativan, ipak posredno svjedoči o međusobnoj povezanosti hrvatskoga plemstva. Samim time Karinjani su bili nezaobilazan dio društvene zbilje prostora širega zadarskoga zaleđa.

O odnosima unutar samoga roda vrela ne svjedoče mnogo. Prema primjerima Našmana i Vladihe, čini se da je vodeću ulogu u rodu imao trenutačno najstariji živući pripadnik ili najstariji pripadnik generacije. To donekle potvrđuje Našmanovo prvenstvo među braćom te Vladihin odnos prema rođacima, braći Dionizu i Jurju Matijaševiću. Tek će detaljnija usporedba s unutarrodovskim odnosima Šubića Bribirskih i Kačića omogućiti bolje spoznaje o odnosima među Karinjanima, što prelazi okvire ovoga rada.

¹⁶² AHAZU, PP, ACI, 37 (23. 2. 1390., XIII.); ... *set confines tocius ville Bosachoua goriča hii sunt ut dixerunt: de trauersa nobiles De Quirino ...*

¹⁶³ AHAZU, PP, ACI, 3' (9. 3. 1384., VII.); ... *set confines ipsius ville Grabrouičane hii sunt ut dixerunt: de trauersa Dolač Dolčane de genere Chorin ...*; AR, ACI, dok. 57, str. 236-239; ... *cuius ville uocate Grabrouičane, dictus uenditor hos dixit esse confines: de trauersa est Dolač dolčane de genere Quirinorum ...*; Antoljak, Izumiranje, str. 340.

¹⁶⁴ PP, ACI, 32' (20. 5. 1389., XII.); ... *set confines tocius dicte ville Dobruchiua uas hii sunt ut dixerunt: de trauersa castrum Charini, ...*; AHAZU, PP, ACI, 41' (25. 4. 1390., XIII.); ... *set confines tocius dicte ville Prasquiqui ... hii sunt ut dixerunt: de trauersa villa Charini, ...*

¹⁶⁵ Usp. bilj. 70.

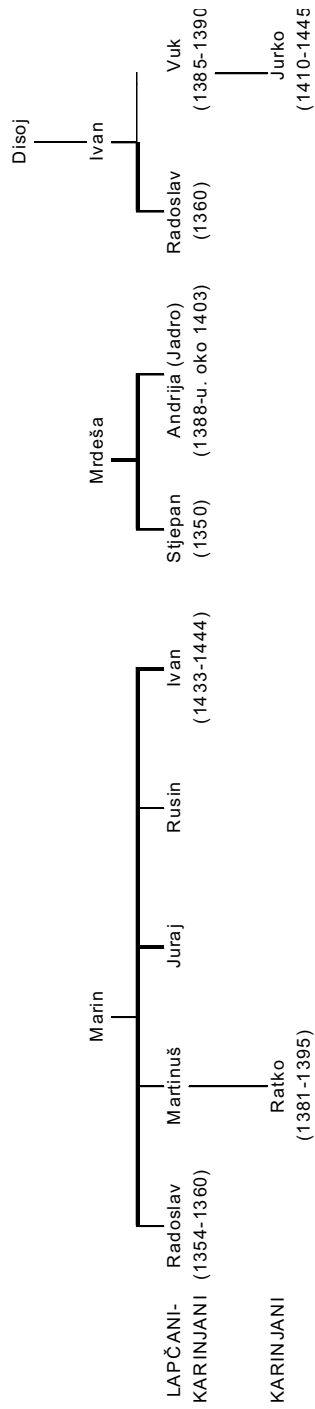
Konačno, grananje na obitelji implicira svojevršno propadanje jedinstvenoga roda, odnosno nestanak nekadanjih kohezivnih i samoidentifikacijskih obilježja koja je u sebi krila sintagma *de genere Quirinorum*. Jednako tako ocrtava naglo ubrzanje procesa postanka novih društvenih i ekonomskih odnosa tijekom prve polovice XV. stoljeća, plastični obris kojih je tzv. Novigradski zbornik starohrvatskoga običajnoga prava. Pritom su opće prilike i utjecaj hrvatskoga i ugarskoga vladara, Mlečana te doskora osmanlijska ugroza, na društvene i gospodarske odnose zadarskoga zaleđa imali bitan utjecaj.

Lapčani koji su od početka XIII. stoljeća živjeli na području Karina, tijekom prve polovice XIV. stoljeća uspjeli su monopolizirati vlast nad njim što je 1360. ozakonio sam kralj. Od tada do prve četvrtine XV. stoljeća i tijekom nje, ti plemići i njihovi potomci samoidentificirali su se na temelju posjeda Karina te bili plemići po njemu. No, nakon prve četvrtine XV. stoljeća Karin više nije temelj samoidentifikacije, premda je rod i dalje postojao, u stvarnosti se raspadao na obitelji, a sintagma *de genere Quirinorum* u sebi je krila samo reminiscenciju na prijašnja vremena.

I. Majnarić: Rod Karinjana krajem XIV. i tijekom prve polovice XV. stoljeća

Tablica 2

Ivan Majnarić

The Karinjani Kindred at the End of the Fourteenth and during the First Half of the Fifteenth Century

Summary

Based on the published and unpublished sources (kept in the State Archive of Zadar, the Archive of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb and the Scholarly Library of Zadar), the article presents facts concerning the members and genealogy of the Karinjani kindred, as a part of current results of ongoing research into the Croatian noble kindreds during the time period stated in the title above. In the first part, special attention is paid to some problems regarding the treatment of the kindred in historiography, especially the problem of the relationship and partition of the Karinjani kindred from the Lapčani kindred and that of the historicity of a person by the name of Vniha, the alleged founder of the Karinjani kindred. In the second part of the article, the author, through an investigation of the history of several branches of the kindred and its members, places the previously discussed problems in the new and wider context. As an appendix to the paper, the author gives a tentative genealogy with those branches of the Karinjani kindred identified up to now.

Key words: the Late Middle Ages, the hinterland of Zadar, Croatian nobility, the Karinjani kindred, the Lapčani-Karinjani, genealogy.

